

Nr.13805/28.08.2024

RAPORT

**privind activitatea Regiei Autonome Administrația
Română a Serviciilor de Trafic Aerian "ROMATSA" pe
semestrul I al anului 2024**

I. PREZENTAREA REGIEI AUTONOME	3
I.1 Informații generale	3
I.2 Date de identificare raport	4
I.3 Organizarea și funcționarea Regiei autonome	5
I.4 Direcții prioritare și obiective strategice de management pe termen lung	6
I.5 Obiective de nivel mediu	7
II. EVOLUȚIA TRAFICULUI AERIAN ÎN SEMESTRUL I 2024	9
II.1. Evoluția traficului aerian de rută	9
II.2. Evoluția traficului aerian pe aeroporturile din România	10
III. ANALIZA SITUAȚIEI ECONOMICO – FINANCIARE LA 30.06.2024	12
II.3. Situația veniturilor și cheltuielilor	14
II.4. Execuția Bugetului de Venituri și Cheltuieli pe semestrul I 2024	15
II.5. Principalii indicatori economico - financiari	20
II.6. Implementarea măsurilor solicitate de Ministerul Finanțelor	22
IV. MANAGEMENTUL CALITĂȚII ȘI MANAGEMENTUL MEDIULUI	25
IV.1. Politicile adoptate de R.A. ROMATSA în legătură cu domeniul specific de activitate	25
IV.2. Aspecte legate de mediu	26
V. PRINCIPALELE RISCURI LEGATE DE ASPECTELE CARE DECURG DIN OPERAȚIUNILE R.A. ROMATSA	29
IV.1. Riscuri financiare	29
IV.2. Riscurile de siguranță	31
IV.3. Riscurile de securitate cibernetică	32
VI. INDICATORII DE PERFORMANȚĂ ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI	33
VII. INDICATORII DE PERFORMANȚĂ ÎN DOMENIUL CALITĂȚII SERVICIILOR	34
VIII. ASPECTE LEGATE DE SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ	35
IX. ASPECTE LEGATE DE RESURSELE UMANE	38
X. ASPECTE LEGATE DE DIALOGUL SOCIAL	40
XI. ORGANIZAREA SISTEMULUI DE CONTROL INTERN	41
X.1. Controlul intern managerial	41
X.2. Controlul financiar propriu	44
X.3. Auditul intern	46
XII. ASPECTE PRIVIND APLICAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ANTICORUPȚIE PENTRU PERIOADA 2021 - 2025	48
XIII. ANEXA: RAPORTUL CONDUCERII EXECUTIVE A RA ROMATSA PENTRU SEMESTRUL I 2024	50

I. PREZENTAREA REGIEI AUTONOME

I.1 INFORMAȚII GENERALE

Regia Autonomă "Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian" – ROMATSA (denumită în continuare Regia sau ROMATSA), funcționează în baza H.G. nr. 74/1991 cu modificările și completările ulterioare.

ROMATSA are ca obiect principal de activitate furnizarea de servicii de management al spațiului aerian, de management al fluxurilor de trafic și de servicii de navigație aeriană, incluzând servicii de trafic aerian, servicii de comunicații, navigație și supraveghere în domeniul aeronautic, servicii meteorologice aeronautice, servicii de informare aeronautică, precum și furnizarea serviciilor-suport pentru misiunile de căutare a aeronavelor aflate în pericol, cu respectarea tratatelor internaționale la care România este parte în domeniul aviației civile, a regulamentelor europene în domeniul serviciilor de navigație aeriană și în conformitate cu Regulamentul de organizare și funcționare al Regiei.

Obiectul de activitate al Regiei cuprinde și asigurarea, direct sau prin contracte încheiate cu terți, a proiectării, întreținerii și revizuirii periodice, în conformitate cu reglementările europene și/sau naționale specifice aplicabile, a procedurilor de zbor și a structurilor de spațiu aerian, pentru zonele de spațiu aerian unde este desemnată să asigure servicii de control al traficului aerian, prestări de servicii privind operarea armonizată a aeronavelor fără pilot la bord în spațiul aerian U-space desemnat, activități de consultanță și prestări de servicii în domeniul său de activitate, activități de cercetare-dezvoltare, inclusiv faza de realizare și comercializare de produse specifice domeniului serviciilor de navigație aeriană, precum și activități de transport în interes propriu, conform dispozițiilor Legii nr. 21/2020 privind Codul aerian, cu modificările și completările ulterioare.

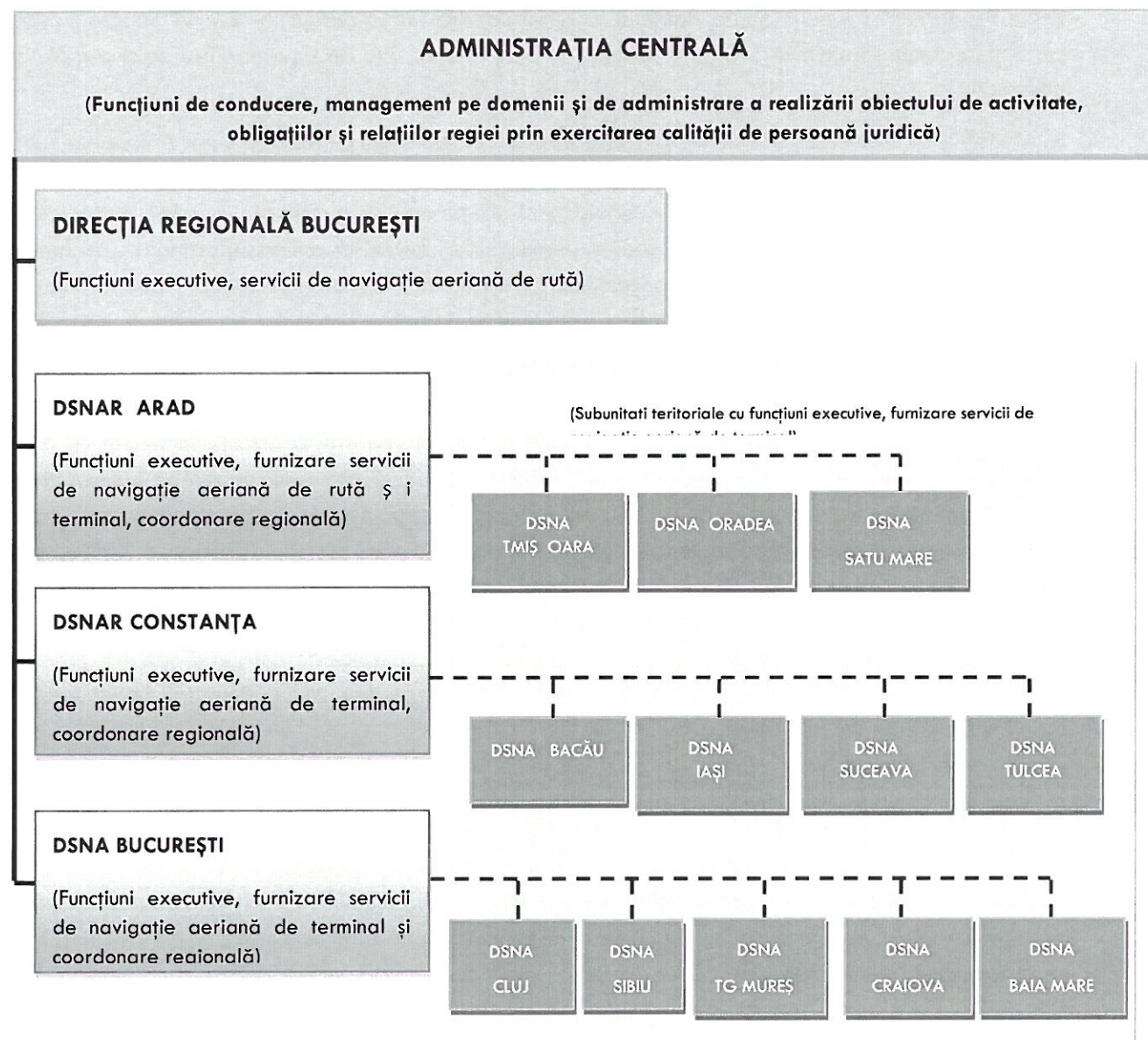
Serviciile de navigație aeriană furnizate de Regia autonomă «Administrația română a serviciilor de trafic aerian» - ROMATSA în spațiul aerian național reprezintă servicii non-economice de interes general, așa cum sunt definite acestea în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, legate de exercitarea atribuțiilor statului de control al traficului aerian în spațiul aerian național.

R.A. ROMATSA este membru CANSO (Organizația Serviciilor de Navigație Aeriană Civilă) din 1998, ATAG (Grupul de Acțiune pentru Transporturile Aeriene) și EUROCAE (Organizația Europeană pentru Echipamentele de Aviație Civilă) din 2004. De la 1 ianuarie 2018 ROMATSA a devenit membru al SESAR Deployment Alliance AISBL care a exercitat rolul de SESAR Deployment Manager, desemnat de către Comisia Europeană, până la 1 iunie 2021, când rolul a fost preluat de SESAR Deployment and Infrastructure Partnership din care face parte și ROMATSA, alături de alți furnizori de servicii de navigație aeriană, companii aeriene și operatori de aerodrom.

Din punct de vedere al datelor de identificare, Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian – ROMATSA R.A. are domiciliul fiscal în Bd. Ion Ionescu de la Brad nr. 10, Sector 1, București, este

înregistrată cu Codul Unic de Înregistrare 1589932 și numărul de înregistrare la Registrul Comerțului J/40/1012/1991, iar activitatea preponderentă se încadrează în codul CAEN 5223 – Activități de servicii anexe transporturilor

Din punct de vedere organizatoric, Regia are în componență 16 subunități fără personalitate juridică, în corespondență cu unitățile ATS și Administrația Centrală, cu personalitate juridică. Structurile organizatorice principale ale R.A. ROMATSA și funcțiunile acestora sunt prezentate în figura următoare:

I.2 DATE DE IDENTIFICARE RAPORT

Prezentul Raport întocmit de Consiliul de Administrație al Regiei Autonome Administrația R.A. ROMATSA este elaborat în conformitate cu prevederile **Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice**, aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 111/2016**, cu modificările și completările ulterioare, respectiv CAP. II *Administrarea și conducerea regiilor autonome*,

SECȚIUNEA 1 *Consiliul de administrație*, Art. 9 alin. (2) - *Consiliul de administrație are următoarele atribuții de bază*, lit.g : "*întocmește raportul semestrial privind activitatea regiei autonome, pe care îl prezintă autorității publice tutelare*".

Potrivit art.55 alin.(1) din OUG nr.109/2011, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul de administrație al întreprinderii publice prezintă semestrial, un raport asupra activității de administrare, care include și informații referitoare la execuția contractelor de mandat ale directorilor, detalii cu privire la activitățile operaționale, la performanțele financiare ale societății și la raportările contabile semestriale ale societății.

I.3 ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA REGIEI AUTONOME

Organizarea și funcționarea R.A. ROMATSA se încadrează în prevederile *Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice*, aprobată cu modificări și completări prin *Legea nr. 111/2016*, cu modificările și completările ulterioare, fiind regie autonomă sub autoritatea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

Administrarea regiei autonome a fost asigurată în perioada 01.01.2024 și până la 31 mai 2024 de administratori provizorii, desemnați de către autoritatea publică tutelară, respectiv Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, în conformitate cu prevederile *Ordonanța de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice*, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare în perioadele respective, respectiv:

- DI. ARDELEAN Felix Corneliu – Președinte
- DI. BURGHIU David Alexandru – membru
- Dna. ARAT Oana Marie – membru
- DI. CUPĂ Ion – membru
- DI. GRAMA EDUARD – membru
- Dna. OLTEANU Elena Zinica – membru
- DI. NEDELCU Corvin - membru

În conformitate cu OMTI nr. 1130/31.05.2024, în baza art. III și IX din *Legea nr.187/2023 pentru modificarea și completarea OUG nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice*, cu modificările și completările ulterioare, administrarea regiei este asigurată de un **Consiliu de Administrație numit pentru o perioadă de 4 ani**, începând cu 01.06.2024, format din:

1. GRAMA Eduard – președinte
2. COJOC Marius Adrian – membru
3. ILIE Laurențiu Andrei – membru
4. COMAN Constanța – membru
5. SUSNEA Florentina - membru

Potrivit artt.9 din OUG nr.109/2011 Consiliul de administrație este însărcinat cu îndeplinirea tuturor actelor necesare și utile pentru realizarea obiectului de activitate al regiei autonome, în care sens are următoarele atribuții de bază:

- a) numește și revocă directorii și stabilește remunerația acestora;
- b) analizează și aprobă planul de administrare elaborat în colaborare cu directorii, în acord cu scrisoarea de așteptări și cu declarațiile de intenție;
- c) negociază indicatorii de performanță financiari și nefinanțari cu autoritatea publică tutelară;
- d) asigură integritatea și funcționalitatea sistemelor de raportare contabilă și financiară, precum și realizarea planificării financiare;
- e) verifică funcționarea sistemului de control intern sau managerial;
- f) monitorizează și evaluează performanța directorilor;
- g) întocmește raportul semestrial privind activitatea regiei autonome, pe care îl prezintă autorității publice tutelare;
- h) monitorizează și gestionează potențialele conflicte de interese de la nivelul organelor de administrare și conducere;
- i) supervizează sistemul de transparență și de comunicare;
- j) monitorizează eficacitatea practicilor de guvernanță corporativă ale regiei autonome;
- k) raportează trimestrial autorității publice tutelare modul de îndeplinire a indicatorilor-cheie de performanță, anexă la contractul de mandat al administratorului executiv, precum și alte date și informații de interes pentru autoritatea publică tutelară, la solicitarea acesteia.

În semestrul 1 2024 conducerea executivă a Regiei a fost asigurată de dl. Dl. Marius-Adrian COJOC, în calitate de Director General provizoriu și de Dl. Cristian CÎTU-RADU, în calitate de Director Economic cu atribuțiuni delegate.

I.4 DIRECȚII PRIORITARE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE DE MANAGEMENT PE TERMEN LUNG

Pentru a transpune viziunea și misiunea R.A. ROMATSA în vederea atingerii țintelor din *Planul de Performanță al României pentru cea de-a treia perioadă de referință (RP3) 2020-2024*, dezvoltarea R.A. ROMATSA se realizează în patru direcții prioritare (DP), respectiv : performanță, interoperabilitate, parteneriat și profesionalism.

În același timp, activitatea R.A. ROMATSA este circumscrisă atingerii obiectivelor strategice:

- îndeplinirea obiectivelor *Cerului Unic European*;
- îmbunătățirea nivelului de siguranță și calitate a serviciilor;
- eficiență în furnizarea serviciilor de navigație aeriană;
- menținerea unui nivel minim al întârzierilor și a capacității optime, sub țintele de performanță stabilite la nivel european;

- îndeplinirea cerințelor privind securitatea aeronautică și informatică;
- menținerea unui nivel înalt de profesionalism în domeniul resurselor umane.

I.5 OBIECTIVE DE NIVEL MEDIU

Dezvoltarea durabilă a R.A. ROMATSA pe termen mediu și lung, într-un segment de industrie din ce în ce mai competitiv, trebuie să fie susținută de obiective cu efect atât în planul relațiilor instituționale cât și în planul activităților interne. În acest context, în planificarea strategică sunt definite următoarele obiective de nivel mediu:

Creșterea nivelului de siguranță: consolidarea și îmbunătățirea sistemului de management al siguranței în conformitate cu cerințele ICAO și europene în domeniu

Consolidarea culturii de siguranță: promovarea și menținerea în rândul tuturor salariaților a culturii privind siguranța

Concept operațional: implementarea conceptului operațional corelat cu reglementările la nivel European (SES) și dezvoltările regionale (FAB)

Îmbunătățirea Sistemului de Management al Calității: optimizarea organizării și funcționării regiei prin menținerea certificării Sistemului de Management al Calității, orientat către satisfacerea cerințelor clienților și îmbunătățirea continuă a serviciilor prestate.

Rentabilitatea: creșterea performanței prin optimizarea costurilor și monitorizarea continuă a indicatorilor specifici

Implementarea DANUBE FAB: întreprinderea măsurilor necesare pentru implementarea DANUBE FAB în contextul acordurilor încheiate și a obligațiilor asumate către Comisia Europeană, în ceea ce privește implementarea obiectivelor prioritare stabilite la nivel de bloc funcțional

Armonizarea regională a sistemului ATM/CNS: identificarea și stabilirea nivelurilor și procedurilor necesare pentru realizarea și menținerea interoperabilității sistemelor ATM/CNS

Îmbunătățirea sistemului ATM/CNS: dezvoltarea sistemului ATM/CNS în concordanță cu evoluția cerințelor operaționale privind interoperabilitatea

Îmbunătățirea sistemelor de informare aeronautică și meteorologică: utilizarea noilor tehnologii pentru îmbunătățirea accesibilității la informațiile aeronautice și meteorologice de interes, precum și a calității acestora, în conformitate cu cerințele utilizatorilor aeronautici și a reglementărilor CE aplicabile

Îmbunătățirea Managementului Spațiului Aerian: optimizarea managementului spațiului aerian în cooperare cu autoritățile naționale și partenerii regionali

Creșterea nivelului de securitate: implementarea unui Sistem de Management al Securității Aeronautice și unui Sistem de Management al Securității Informației în

	conformitate cu cerințele naționale - Programul Național de Securitate Aeronautică și internaționale – Reg. (EU) 2017/373 și cerințele ICAO – ATM Security Manual.
Colaborarea civil-militară:	optimizarea managementului spațiului aerian în cooperare cu autoritățile militare.
Optimizarea proceselor:	optimizarea proceselor interne ale regiei pentru funcțiile suport (non-operaționale), îmbunătățirea structurii organizaționale a acestora și a indicatorilor de performanță
Optimizarea cadrului instituțional și legal:	preocuparea permanentă pentru îmbunătățirea cadrului legal și instituțional care reglementează activitatea regiei
Îmbunătățirea Sistemului de Management de Mediu:	consolidarea și îmbunătățirea Sistemului certificat de Management de Mediu, în conformitate cu cerințele standardului ISO 14001 și al reglementărilor naționale și internaționale în domeniul mediului.
Îmbunătățirea continuă a performanțelor individuale și de echipă:	implementarea unui mecanism de management al performanțelor în corelare cu dezvoltarea carierei pe termen lung, prin stimularea și protecția socială a angajaților.
Transpunerea obiectivelor de nivel mediu spre liniile de acțiune managerială se realizează prin intermediul obiectivelor de bază definite în <i>Planul Anual 2024</i> , avizat în ședința CD ROMATSA din 29.04.2024 (HCD 07/29.04.2024)	

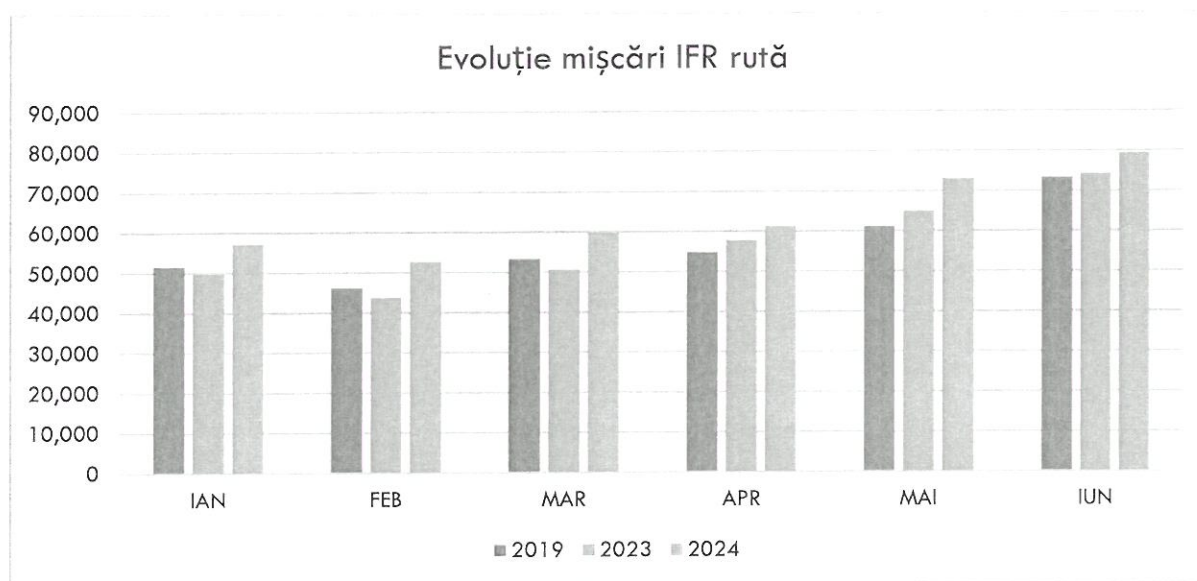
II. EVOLUȚIA TRAFICULUI AERIAN ÎN SEMESTRUL I 2024

II.1. Evoluția traficului aerian de rută

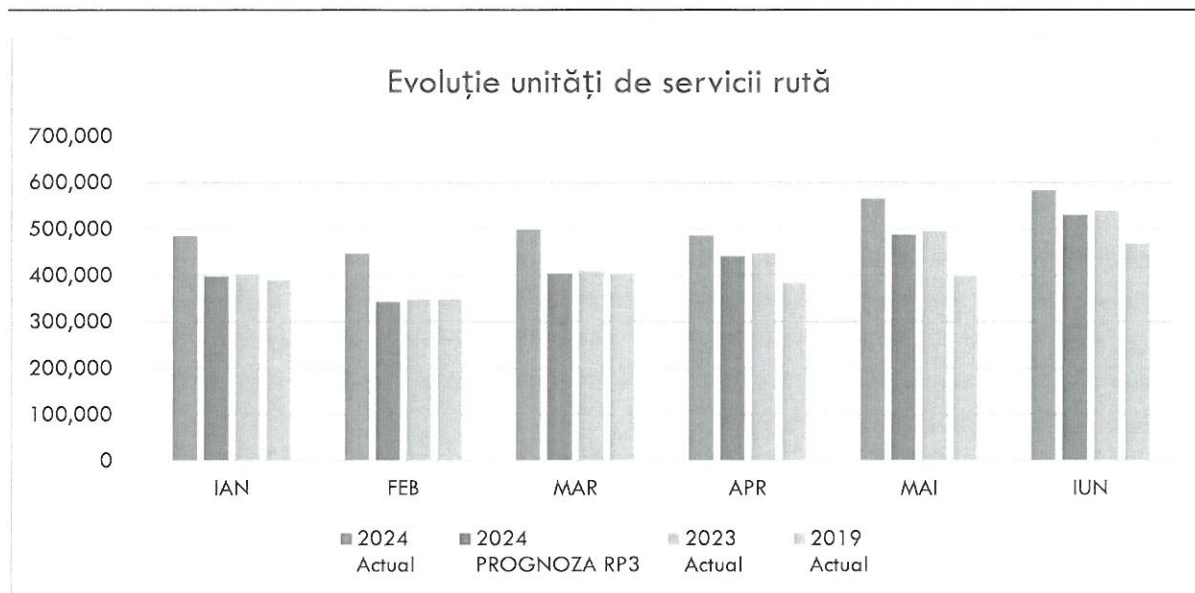
La izbucnirea războiului de agresiune al Rusiei în Ucraina, aceasta din urmă și-a închis spațiul aerian traficului aerian civil, iar ca urmare a sancțiunilor adoptate de comunitatea internațională, spațiile aeriene ale Federației Ruse și ale Belarusului nu pot fi survolate de majoritatea aeronavelor străine. Ca urmare, mare parte din traficul aerian civil este deviat prin spațiul aerian al României, ceea ce duce la creșterea volumului și complexității traficului aerian.

În consecință, în contextul crizelor (multi)regionale actuale și al situațiilor tensionate din Ucraina, Iran, Irak și Siria, spațiul aerian românesc, gestionat de ROMATSA, asigură capacitate și, mai important, conectivitate sigură și stabilă pentru traficul aerian civil în cadrul spațiului aerian al UE. Acesta integrează traficul aerian către și dinspre Orientul Mijlociu și Îndepărtat cu rețeaua europeană și spațiul aerian transatlantic. Această conectivitate este îmbunătățită în mod semnificativ pentru operatorii aerieni prin operațiunile FRA H24 integrate și coordonate ca parte a SEE FRA care include Bulgaria, Ungaria, România, Ungaria, Slovacia, Republica Cehă, Republica a Moldovei, precum și transfrontalier cu Baltic FRA.

Datorită vecinătății cu Ucraina, ROMATSA colaborează cu diverse organizații naționale și internaționale pentru îndeplinirea responsabilității statului de a-și apăra spațiul aerian. Aceasta implică furnizarea de informații esențiale pentru controlul spațiului aerian, cum ar fi identificarea utilizatorilor spațiului aerian și prevenirea intrărilor neautorizate sau agresive. În plus, ROMATSA asigură implementarea promptă a măsurilor pentru traficul aerian civil prin coordonarea în timp real cu partenerii militari români și străini din cadrul NATO. Ca atare, misiunile operaționale ale aeronavelor militare s-au triplat în volum, continuă să crească și sunt de facto permanente. ROMATSA asigură furnizarea de servicii de coordonare civil-militară a traficului aerian pentru aeronavele de luptă aflate în tranzit către zonele de lucru, recunoaștere militară, supraveghere aeriană (AWACS), realimentare în zbor și aeronave de transport militar.

Astfel, traficul aerian de rută înregistrat în primele 6 luni ale anului 2024 a fost cu 12% mai mare decât în aceeași perioadă a anului 2023 și cu 13% mai mare decât în anul 2019, an de referință pentru perioada pre-pandemică.

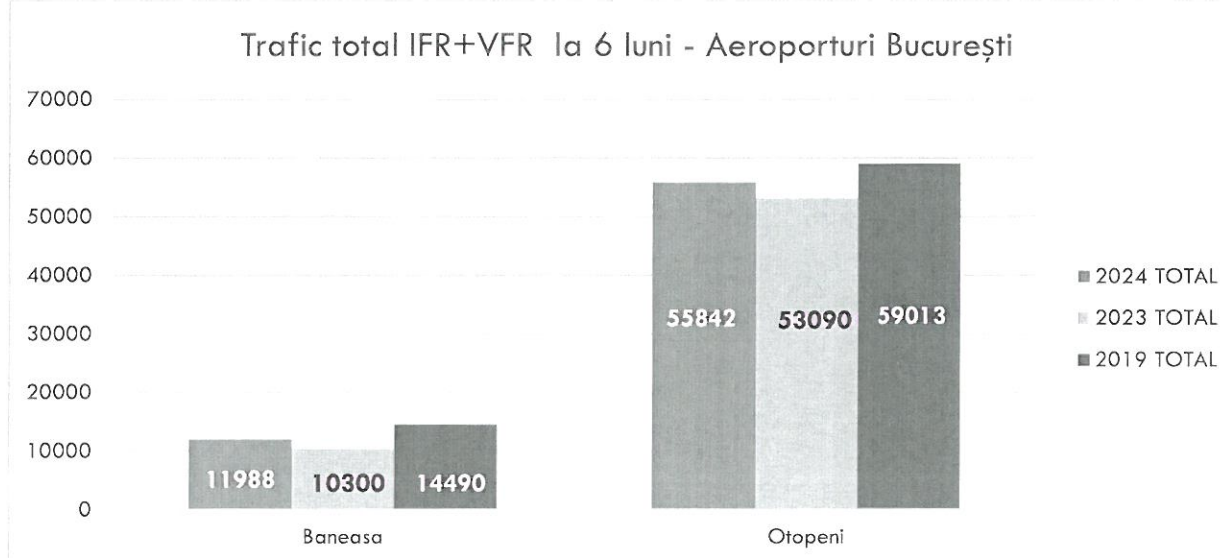

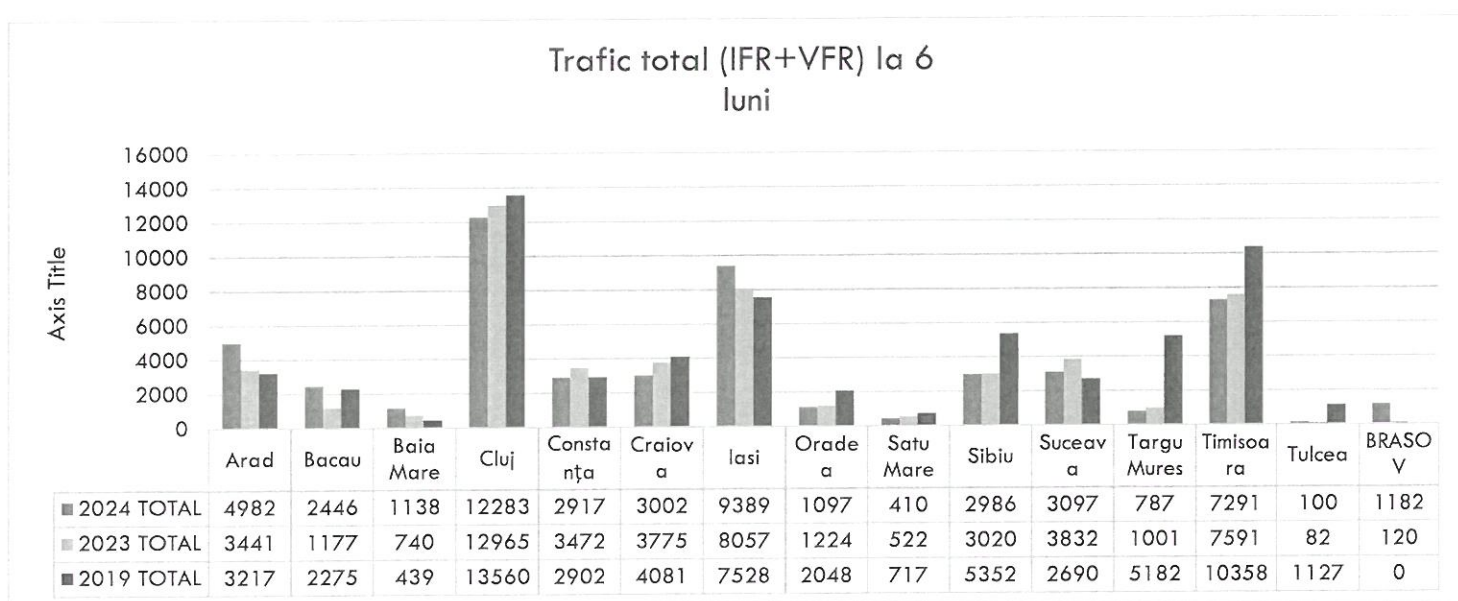
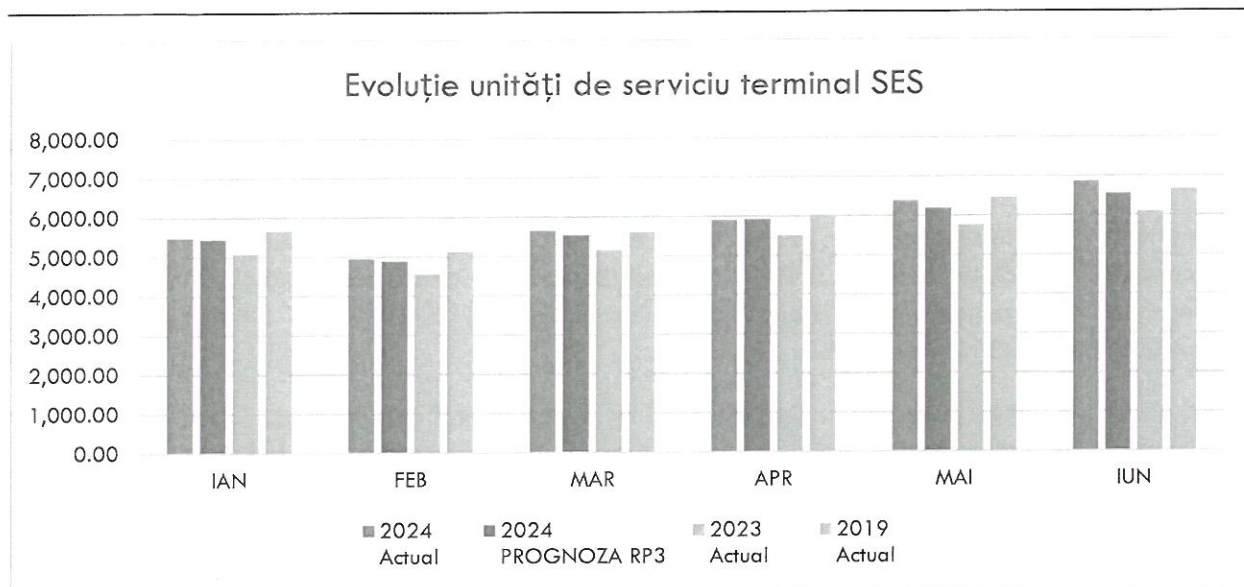
În ceea ce privește unitățile de servicii, traficul aerian pe primele 6 luni a fost cu 18% mai mult decât prognoza utilizată în Planul de Performanță pentru RP3 și în baza căreia a fost stabilit tariful pentru anul 2024. De asemenea, se observă o creștere cu 16% față de aceeași perioadă a anului 2023 și cu 28% față de perioada pre-pandemică, anul de referință 2019.

11.2. Evoluția traficului aerian pe aeroporturile din România

Situația se prezintă diferit pentru serviciile de navigație aeriană de terminal, unde recuperarea traficului după perioada pandemiei COVID-19 a fost mai lentă și cu variații între diferitele aeroporturi.

Pentru aeroporturile Otopeni și Băneasa, incluse în Planul de Performanță pentru primele 6 luni ale anului 2024 încă nu a fost atins nivelul din perioada similară a anului 2019, însă este o evoluție ascendentă față de anul 2023. De altfel și în ceea ce privește unitățile de servicii se observă o depășire cu 2% a prognozei utilizate la Planul de Performanță pentru RP3 și cu 10% a nivelului atins în perioada similară din 2023.

Pentru aeroporturile din țară, evoluțiile sunt volatile, influențate atât de situația economică și geopolitică, dar și de planurile de modernizare/extindere ale aeroporturilor care au determinat închideri temporare și/sau parțiale în anumite cazuri. Cea mai bună evoluție pe primele 6 luni ale anului 2023 o au aeroporturile din zona de est (Bacău, Iași, Suceava) care au depășit nivelul traficului din anul 2019, deși sunt variații semnificative față de 2023.

III. ANALIZA SITUAȚIEI ECONOMICO – FINANCIARE LA 30.06.2024

Raportările contabile semestriale la 30 iunie 2024, întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară aprobate prin O.M.F.P. nr. 2.844/2016¹, au fost aprobate în cadrul ședinței Consiliului de Administrație al Regiei din data de 12 august 2024. Prin O.M.F. nr. 3.100/04.07.2024 a fost aprobat sistemul de raportarea contabilă la 30 iunie 2024.

R.A. ROMATSA înregistrează la data de 30 iunie 2024 capitaluri proprii în sumă de 617.959.297 lei față de 482.426.171 lei la 31 decembrie 2023 și un profit contabil în sumă de 135.533.126 lei față de 114.531.685 lei la 30 iunie 2023.

Situația activelor, datoriilor și capitalurilor proprii la data de 30.06.2024 se prezintă astfel:

Nr. Crt.	DENUMIREA ELEMENTULUI	SOLD LA 01.01.2024 (lei)	SOLD 30.06.2024 (lei)	VARIAȚIE (%)
0	1	2	3	4=3/2
1.	Imobilizări necorporale	98 813 252	101 117 028	102,33%
2.	Imobilizări corporale	266 665 940	261 176 480	97,94%
3.	Drepturi de utilizare a activelor luate în leasing	20 363 802	19 879 140	97,62%
4.	Imobilizări financiare	111 388 414	111 443 047	100,05%
5.	Active imobilizate – total (rd. 1+2+3+4)	497 231 408	493 615 695	99,27%
6.	Stocuri	13 609 813	13 621 137	100,08%
7.	Creanțe	1 141 209 942	1 131 480 462	99,15%
8.	Alte investiții pe termen scurt	25 282 723	25 295 429	100,05%
9.	Casă și conturi la bănci	220 320 720	179 222 096	81,35%
10.	Active circulante – total (rd. 6+7+8+9)	1 400 423 197	1 349 619 123	96,37%
11.	Cheltuieli în avans, din care: (rd. 11.1.+11.2.):	21 269 317	24 286 304	114,18%
11.1.	- Sume de reluat într-o perioadă de până la un an	20 067 769	23 172 944	115,47%
11.2.	- Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an	1 201 548	1 113 360	92,66%
12.	Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă de un an, din care: (rd. 12.1.+12.2.+12.3.):	239 798 059	184 082 606	76,77%
12.1.	- datorii comerciale - furnizori	50 475 425	39 360 529	77,98%
12.2.	- sume datorate instituțiilor de credit	68 749 481	68 521 898	99,67%
12.3.	- alte datorii, inclusiv datorii fiscale și datoriile privind asigurări sociale	120 573 153	76 200 179	63,20%

¹ O.M.F.P. nr. 2.844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Contabilitate.

Nr. Crt.	DENUMIREA ELEMENTULUI	SOLD LA 01.01.2024 (lei)	SOLD 30.06.2024 (lei)	VARIAȚIE (%)
13.	Active circulante nete/datorii curente nete (rd. 10+11.1.-12.-18.1.-19.1)	1 150 253 065	1 166 856 232	101,44%
14.	TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 5+11.2.+13.)	1 648 686 023	1 661 585 289	100,78%
15.	Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an	352 007 752	318 114 852	90,37%
16.	Provizioane	742 806 416	658 607 906	88,66%
17.	VENITURI ÎN AVANS (rd. 18+19):	101 885 524	88 756 462	87,11%
18.	Venituri în avans, din care (rd. 18.1.+18.2.):	89 951 334	77 300 672	85,94%
18.1.	- Sume de reluat într-o perioadă de până la un an	29 455 519	20 871 364	70,86%
18.2.	- Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an	60 495 815	56 429 307	93,28%
19.	Subvenții pentru investiții, din care (rd. 19.1.+19.2.)	11 934 190	11 455 790	95,99%
19.1.	- Sume de reluat într-o perioadă de până la un an	984 322	981 863	99,75%
19.2.	- Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an	10 949 868	10 473 927	95,65%
20.	Capital - patrimoniul regiei	214 684 295	214 684 295	100,00%
21.	Ajustări ale patrimoniului Regiei	162 269 747	162 269 747	100,00%
22.	Rezerve legale	38 894 851	38 894 851	100,00%
23.	Alte rezerve	42 015 176	49 214 348	117,13%
24.	Rezultat reportat, cu excepția IAS 29 (sold creditor)	146 323 172	190 842 386	130,43%
25.	Rezultat reportat, provenit din IAS 29 (sold debitor)	-173 479 456	-173 479 456	100,00%
26.	Rezultatul exercițiului (sold debitor - pierdere, sold creditor profit)	64 301 025	135 533 126	210,78%
27.	Repartizarea profitului (sold debitor)	-12 582 639	0	0,00%
28.	TOTAL CAPITALURI PROPRII (rd. 20 la 27)	482 426 171	617 959 297	128,09%

Activele imobilizate au înregistrat o scădere comparativ cu începutul anului 2024 cu 0,73%, generată de intrările de active fixe a căror valoare a fost mai mică decât creșterea deprecierilor (amortizarea). În prima parte a anului se înregistrează, de regulă, o valoare mai mică a achizițiilor de imobilizări întrucât, în această perioadă, sunt întocmite și aprobate planurile de achiziții și planul de investiții.

Activele circulante au înregistrat o scădere comparativ cu începutul anului 2024 cu 3,63% generată în principal scăderii numerarului aflat în conturi la bănci și casierie de la 220 milioane lei la 179 milioane lei.

Capitalurile proprii au înregistrat o creștere cu 28,09% generată de rezultatul exercițiului financiar 2023 în sumă de 64 milioane lei comparativ cu 135 milioane lei la data de 30 iunie 2024. De menționat că la data de 30.06.2024 nu au fost înregistrate cheltuieli cu provizioanele, evaluarea acestora făcându-se la sfârșitul exercițiului financiar.

II.3. Situația veniturilor și cheltuielilor

În ceea ce privește situația veniturilor și cheltuielilor , aceasta se prezintă astfel:

-lei-

Nr. crt.	Denumirea indicatorului	01.01.2023- 30.06.2023	01.01.2024- 01.06.2024	VARIAȚIE (%)
	0	1	2	3=2/1
I.A.	VENITURI DIN EXPLOATARE ,din care:	651 134 908	740 911 345	113,79%
I.A.1.	Producția vândută (cifra de afaceri netă)	644 031 882	736 626 879	114,38%
I.A.2.	Venituri din subvenții de exploatare	534 111	1 067 596	199,88%
I.A.3.	Alte venituri din exploatare	6 568 915	3 216 870	48,97%
II.A.	CHELTUIELI DE EXPLOATARE ,din care:	518 349 684	585 752 896	113,00%
II.A.1.	Cheltuieli cu materii prime și materiale consumabile	3 188 666	3 075 177	96,44%
II.A.2.	Alte cheltuieli materiale	127 716	88 710	69,46%
II.A.3.	Cheltuieli externe (cu energie, apă)	4 762 167	4 722 098	99,16%
II.A.4.	Cheltuieli cu personalul, din care:	497 768 668	537 151 711	107,91%
II.A.4.1.	salarii și indemnizații	453 678 482	486 330 098	107,20%
II.A.4.2.	cheltuieli cu asigurările și protecția socială	44 090 186	50 821 613	115,27%
II.A.5.	Amortizare, deprecierea imobilizărilor corporale și necorporale, dreptul de utilizare a activului închiriat	28 565 303	27 145 600	95,03%
II.A.6.	Ajustare privind activele circulante	-213 533	0	0,00%
II.A.7.	Alte cheltuieli de exploatare	103 961 678	97 768 110	94,04%
II.A.8.	Ajustări privind provizioanele (cheltuieli - venituri)	-119 810 980	-84 198 510	70,28%
A.	PROFIT DIN EXPLOATARE(I.A-II.A)	132 785 224	155 158 449	116,85%
I.B	VENITURI FINANCIARE	3 504 052	2 619 621	74,76%
II.B	CHELTUIELI FINANCIARE	21 565 583	14 436 539	66,94%
B	PROFIT FINANCIAR (I.B-II.B)	-18 061 531	-11 816 919	65,43%
I.	I.VENITURI TOTALE (I.A+I.B)	654 638 960	743 530 966	113,58%
II.	II.CHELTUIELI TOTALE (II.A+II.B)	539 915 267	600 189 436	111,16%
C.	PROFITUL SAU PIERDERE BRUT(Ă) (A+B)	114 723 694	143 341 530	124,95%
	PROFIT	114 723 694	143 341 530	124,95%
	PIERDERE			0
D.	IMPOZIT PE PROFIT + IMPOZIT MINIM PE CIFRA DE AFACERI	192 008	7 808 404	4.066,71%
E.	PROFITUL NET/ PIERDERE NETA			0
E.1.	PROFIT	114 531 686	135 533 126	118,34%
E.2.	PIERDERE			0

Profitul din exploatare realizat în prima jumătate a anului 2024 a crescut cu 16,85% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023, datorită realizării unor venituri din exploatare mai mari cu 13,79%.

Pierdere financiară a înregistrat o descreștere cu aproape 25% datorită reducerii cheltuielilor financiare ca urmare a reducerii cheltuielilor cu dobânzilor plătite pentru creditul contractat în anul 2020.

În primul trimestru al anului 2024 regia a plătit impozit pe profit la nivelul impozitului minim pe cifra de afaceri în sumă de 3.390.836 lei iar în al doilea trimestru al anului 2024 a plătit impozit pe profit în sumă de 4.417.568 lei. Astfel profitul brut al primului semestru din anul 2024 a fost diminuat cu aceste sume înregistrându-se un profit net în sumă de 135.533.126 lei în creștere cu 18,34% față de aceeași perioadă a anului 2023.

II.4. Execuția Bugetului de Venituri și Cheltuieli pe semestrul I 2024

Bugetul de Venituri și Cheltuieli al regiei pentru anul 2024 a fost aprobat prin ordin comun al ministrului transporturilor și infrastructurii nr. 859 din 25.03.2024 și al ministrului finanțelor nr. 752 din 22.04.2024 (publicat în M.O. nr. 401/ 29.04.2024).

Față de Bugetul de venituri și cheltuieli planificat pe semestrul I 2024, execuția la 30.06.2024 prezintă o realizare a veniturilor în procent de 106,52% și a cheltuielilor în procent de 89,29%. Totodată, față de Bugetul de venituri și cheltuieli aprobat pe anul 2024, execuția la 30.06.2024 prezintă o realizare a veniturilor totale în procent de 46,47% și a cheltuielilor totale în procent de 37,62%.

Din analiza execuției bugetului de venituri și cheltuieli la 30.06.2024 (Anexa 1), rezultă următoarele:

VENITURI

VENITURILE TOTALE înregistrate de către ROMATSA în semestrul I 2024 însumează 743.530,97 mii lei și se prezintă după cum urmează:

mii lei

Nr. crt.	Indicatori	BVC 2024 Sem. I Planificat	BVC 2024 Sem. I Realizat	%
0	1	2	3	4=3/2
1	VENITURI TOTALE, din care:	698.032,30	743.530,97	106,52
2	- din prestarea serviciilor de navigație aeriană de rută*	599.536,71	641.172,34	106,94
3	- din prestarea serviciilor de navigație aeriană de terminal Aeroporturi București*	52.836,68	54.053,29	102,30
4	- din prestarea serviciilor de navigație aeriană de terminal alte aeroporturi	40.527,45	40.488,69	99,90
5	- ajustări	0,00	0,00	
6	- din alte surse (chirii, telecomunicații, etc.)	1.330,98	2.411,11	181,15

7	- alte venituri din exploatare (cedări active, penalit., etc.)	1.335,16	2.785,92	208,66
8	- venituri financiare	2.465,32	2.619,62	106,26

*veniturile din serviciile de rută și terminal Aeroporturi București cuprind și suma aferentă zborurilor exceptate aprobată prin Bugetul de stat care a fost încadrată la rd. 9 din Anexa 1 *Rambursarea contravalorii unor servicii de navigație aeriană*

Realizarea veniturilor totale în trim. II 2024 este influențată de următoarele elemente:

1. **VENITURI DIN EXPLOATARE** (Anexa nr. 1 – rd. 2) în sumă de **740.911,35 mii lei**, reprezintă **106,52%** din veniturile din exploatare planificate în aceeași perioadă, după cum urmează:

- a) venituri din prestarea serviciilor de navigație aeriană reglementate (Anexa nr. 1 – rd. 3) – în sumă de **690.323,29 mii lei**, reprezintă **106,83%** din nivelul planificat și **92,84%** din totalul veniturilor realizate în sem. I 2024. Acestea se compun, în principal din:

✚ prestarea serviciilor de navigație aeriană de rută – în sumă de **634.124,88 mii lei**, reprezentând **107,02%** din veniturile planificate în sem. I 2024 la acest element. Veniturile totale planificate în BVC 2024 pentru activitatea de rută sunt fundamentate conform prognozei STATFOR Spring 2024 Draft Base Level care indică o valoare de 6.511 mii US. Suma rezultată din înmulțirea unităților de servicii cu tariful aprobat a fost diminuată lunar în planificare cu suma de 95.652,23 mii lei reprezentând 1/7 din ajustarea totală aferentă pierderilor totale înregistrate în anii 2020-2021, precum și alte ajustări de venituri ale anului 2022, sume care au fost evidențiate pe veniturile anilor respectivi, precum și doar în luna decembrie 2024 cu ajustările aferente depășirii traficului cuprins în PP RP3 (5.825 mii US) în sumă de 90.672,85 mii lei;

✚ prestarea serviciilor de navigație aeriană de terminal Aeroporturi București – în sumă de **53.787,30 mii lei**, reprezentând **102,72%** din veniturile planificate la acest element. Veniturile planificate în BVC 2024 pentru activitatea de terminal Aeroporturi București au avut în vedere numărul de unități de servicii prevăzut în Planul de Performanță (74 mii U.S.), ajustările în sumă de (- 14.094,86) mii lei și veniturile suplimentare (4.686,14 mii lei) reținute de regie în baza mecanismului de împărțire a riscului de trafic conform noii estimate de trafic pentru anul 2024, în valoare de 82 mii US, conform prognozei STATFOR October 2023 Base Level;

Din totalurile veniturilor facturate în sem. I 2024 pentru prestarea serviciilor de navigație aeriană de rută și terminal Aeroporturi București s-au scăzut sumele de 42.700,82 mii lei, respectiv 6.571,47 mii lei reprezentând cotă parte din ajustarea totală aferentă pierderilor totale înregistrate în anii 2020-2021 (sumă care a fost evidențiată pe veniturile anilor respectivi).

- b) venituri din prestarea serviciilor de navigație aeriană de terminal alte aeroporturi (nereglementate) (Anexa nr. 1 – rd. 8) – în sumă de **40.488,69 mii lei**, reprezentând **99,90%** din nivelul planificat și **5,45%** din totalul veniturilor realizate în sem. I al anului 2024. Veniturile planificate în BVC 2024 pentru această activitate au avut în vedere ultima prognoză ROMATSA - bazată pe realizările anului 2023 - și noul tarif aplicabil per tonă (7,04 EUR) pentru toate aeronavele cu un tonaj mai mare de 10 tone;
- c) rambursarea contravalorii unor servicii de navigație aeriană (Anexa nr. 1 – rd. 9) – în sumă de 7.313,45 mii lei (pentru activitatea de rută), reprezentând în principal rambursarea fondului solidaritate Ucraina-Moldova reținut de către EUROCONTROL din încasările regiei pe parcursul anului 2023, în numele statului român;
- d) Alte venituri din exploatare - în sumă de **2.785,92 mii lei**, reprezentând **208,66%** din nivelul planificat și **0,37%** din totalul veniturilor realizate în sem. I anul 2024, din care suma de 1.060,31 mii lei a fost realizată ca venituri din penalități.

2. VENITURI FINANCIARE (Anexa nr. 1 – rd. 12) – au fost realizate în sumă de **2.619,62 mii lei**, reprezentând **106.26%** din nivelul planificat în sem. I 2024, din care:

- ✦ *Venituri din dobânzi* – realizare în procent de 64,16% din totalul sumei aprobate pentru anul 2024.

CHELTUIELI

CHELTUIELILE TOTALE realizate în sem. I al anul 2024 sunt în sumă de **600.189,44 mii lei** și reprezintă **89,29%** din totalul cheltuielilor planificate în sem. I 2024. Tot din Anexa nr. 1 se poate observa că realizarea cheltuielilor totale este influențată de următoarele elemente de cheltuieli:

1. CHELTUIELI DIN EXPLOATARE (Anexa nr. 1 – rd. 14) au fost realizate în procent de **89,42%** - **585.752,90 mii lei**, din care:

a) *cheltuieli de personal* (Anexa nr. 1 – rd. 15) – realizate în sumă de **539.104,97 mii lei**, reprezentând **98,89%** din nivelul planificat pentru sem. I 2024, din care:

- ✦ *Cheltuieli de natură salarială* – realizate în procent de **103,08%**, ca urmare a acordării în luna februarie a unei părți din diferența de inflație aferentă anului 2023. Această sumă nu a fost prevăzută în BVC 2024, reprezentând un drept amânat provenit din anul 2023, dar acordarea a generat concomitent o reluare la venituri a provizionului de drepturi amânate constituit în decembrie 2023, astfel încât rezultatul brut la 30.06.2024 rămâne neafectat;
- ✦ *Cheltuieli cu asigurările sociale și alte obligații legale* – realizate în procent de **88,73%**;
- ✦ *Cheltuieli pentru contracte de mandat* – realizate în procent de **90,68%** față de nivelul planificat și constau în contravaloarea indemnizației acordată membrilor Consiliului de Administrație și Directorului General al regiei, precum și alte cheltuieli înregistrate conform prevederilor contractului de mandat al Directorului General;
- ✦ *Alte cheltuieli cu personalul* – realizate în procent de **87,46%** din nivelul planificat pentru sem. I 2024 la acest capitol;

b) *alte cheltuieli de operare* (Anexa nr. 1, rd. 22) - au fost realizate în sumă de **19.502,33 mii lei**, după cum urmează:

- *Cheltuieli materiale* – realizate în procent de **83,93%**;
- *Cheltuielile cu energia și apa* – realizate în procent de **91,96%**;
- *Cheltuieli cu serviciile executate de terți* – executate în procent de **93,20%**;
- *Alte cheltuieli de exploatare* detaliat mai jos:

mii lei

Nr. crt.	Indicatori	BVC 2024 Sem. I Planificat	BVC 2024 Sem. I Realizat	%
0	1	2	3	4=3/2
	Alte cheltuieli de exploatare, din care:	-22.644,71	-77.592,11	342,65

Nr. crt.	Indicatori	BVC 2024 Sem. I Planificat	BVC 2024 Sem. I Realizat	%
1	cheltuieli de protocol	390,16	149,43	38,30
2	reclamă și publicitate	0,40	0,00	
3	impozite, taxe, vărsăminte	1.174,55	1.078,72	91,84
4	pierderi din creanțe	0,00	0,00	
5	alte cheltuieli de exploatare	233,00	144,27	61,92
6	cheltuieli de sponsorizare	45,56	50,00	109,75
7	Ajustări și provizioane, din care:	-24.488,38	-79.014,53	322,66
7.1	<i>Cheltuieli privind ajustările și provizioanele, din care:</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	
	a) proviz. pt. beneficii angajați			
	b) proviz. pt. salariați decedați			
	c) proviz. pt. concedii de odihnă neefectuate			
	d) proviz. pt. litigii			
	e) proviz. pt. drepturi amânate la plată			
	f) ajustări pt. deprecierea activelor circulante			
	g) alte provizioane/ajustări			
7.2	<i>Venituri din provizioane priv.activ. de exploatare, din care:</i>	<i>24.488,38</i>	<i>79.014,53</i>	<i>322,66</i>
	a) provizion beneficii angajați	24.488,38	19.839,31	81,02
	b) provizion salariați decedați		502,78	
	c) provizion CO neefectuat		16.419,35	
	d) provizion pt. drepturi amânate la plată		42.218,09	
	e) provizion litigii		35,00	
	f) ajustări pentru deprecierea activelor circulante/clienti neîncasați		0,00	
	g) ajustări pentru deprecierea imobilizărilor		0,00	

Depășirea la acest capitol provine din elementul *Ajustări și provizioane* (rd.7 în tabel) care cuprinde anumite reluări la venituri din provizioanele constituite anterior dar neprevăzute prin BVC 2024, aceste reluări fiind generate de efectuarea unor cheltuieli neincluse în bugetul de venituri și cheltuieli al anului curent. Astfel, rezultatul brut înregistrat rămâne neafectat.

c) *cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale* (Anexa nr. 1 – rd. 33) – au fost realizate în sumă de **27.145,60** mii lei, reprezentând **97,18%** din nivelul planificat în sem. I la acest element de cheltuială.

2. CHELTUIELILE FINANCIARE (Anexa nr. 1 – rd. 34) - au fost realizate în sumă de **14.436,54** mii lei, reprezentând **45,34%** din nivelul planificat pe anul 2024 și se compun din:

- *Cheltuieli privind dobânzile:* 13.682,90 mii lei, sumă provenită în principal din dobânda aferentă creditului de finanțare contractat de regie (466.000 mii lei) pentru susținerea activității în perioada pandemiei COVID-19;
- *Alte cheltuieli financiare:* 753,64 mii lei.

REZULTATUL BRUT

La data de 30.06.2024 s-a înregistrat un rezultat brut de **143.341,53** mii lei. Rezultatul brut se compune din rezultat brut de exploatare și rezultat brut financiar, după cum urmează:

mii lei

Nr. crt.	Indicatori	BVC 2024 Sem. I Planificat	BVC 2024 Sem. I Realizat	%
0	1	2	3	4=3/2
	Rezultat brut, din care:	25.889,08	143.341,53	553,68
1	Rezultat brut din exploatare	40.525,74	155.158,45	382,86
2	Rezultat brut financiar	-14.636,66	-11.816,92	80,74

Prin prevederile *Legii nr. 296 / 2023* a fost introdus impozitul minim pe cifra de afaceri pentru contribuabilii care înregistrează în anul precedent o cifră de afaceri de peste 50 de milioane euro și al căror impozit pe profit este mai mic decât impozitul minim pe cifra de afaceri. La 30.06.2024 regia a calculat și virat suma de 7.808,40 mii lei din care 3.390,84 mii lei reprezentând impozit minim pe cifra de afaceri realizată în primul trimestru al anului curent și 4.417,53 mii lei impozit pe profit aferent trimestrului II al anului curent.

CHELTUIELI PENTRU INVESTIȚII

Cheeltuielile pentru investiții realizate în semestru I 2024 sunt în sumă de **29.164,80** mii lei, reprezentând o realizare de **55,30%** față de nivelul planificat în sem. I.

Situația detaliată a Planului de investiții la data de 30 iunie 2024 este prezentată în Anexa nr. 2.

ALȚI INDICATORI PREVĂZUȚI ÎN DATELE DE FUNDAMENTARE

- **Productivitatea muncii** în sem. I 2024, calculată ca venituri totale/ număr mediu de personal, a fost de **456,71** mii lei/pers, reprezentând **107,04%** din nivelul planificat;

- **Cheltuiala totală la 1000 lei venituri totale** a fost de **807,22 lei/ 1000 lei** în sem. I 2024 față de nivelul **962,91 lei/ 1000 lei** planificat;

- **Creanțe restante**, conform scadențelor, realizare în sumă de **71.289,57 mii lei** (9,62% din total venituri de exploatare). Neinclusă în această sumă, la 30.06.2024, s-a realizat și suma de 5.191,98 mii lei creanță restantă pentru rambursarea zborurilor exceptate la plată în sarcina MTI, aferentă perioadei decembrie 2023-aprilie 2024.

Principalii 3 clienți care figurează în evidențele contabile ale ROMATSA cu creanțe restante pentru servicii de navigație aeriană sunt:

1. EUROCONTROL – total : 34.871,72 mii lei (pentru diferiți operatori aerieni):
 - a. 29.597,81 mii lei – servicii de navigație aeriană;
 - b. 5.273,91 mii lei – penalități servicii de navigație aeriană;
2. TAROM SA – 16.464,50 mii lei – contravaloare facturi emise în perioada martie 2021 - aprilie 2024 pentru servicii de navigație aeriană de terminal și servicii de telecomunicații;
3. BLUE AIR AVIATION SA – 12.805,86 mii lei – contravaloare facturi emise în perioada septembrie 2020 - martie 2023 pentru servicii de navigație aeriană de terminal și de telecomunicații, precum și penalitățile de întârziere la plată a acestor servicii.

II.5. Principalii indicatori economico - financiari

Indicatori de lichiditate

Nr. crt.	Indicatori	Mod de calcul	31.12.2023	30.06.2024
1.	Indicatorul lichidității curente	<u>Active curente</u> Datorii curente	<u>1.420.490.966</u> 270.237.900 5,26	<u>1.372.792.068</u> 205.935.834 6,67
2.	Lichiditate imediată (indicatorul test acid)	<u>Active curente-stocuri</u> Datorii curente	<u>1.406.881.154</u> 270.237.900 5,21	<u>1.359.170.931</u> 205.935.834 6,60
3.	Rata solvabilității globale	<u>Activ total</u> Datorii totale	<u>1.918.923.923</u> 681.757.146 2,81	<u>1.867.521.123</u> 579.498.130 3,22
4.	Levierul	<u>Datorii totale</u> Activ total	<u>681.757.146</u> 1.918.923.923 0,36	<u>579.498.130</u> 1.867.521.123 0,31
5	Raportul dintre datorie și EBITDA	<u>Datorii totale</u> EBITDA	<u>681.757.146</u> 176.786.482 3,86	<u>579.498.130</u> 184.410.216 3,14

Conținutul indicatorilor de lichiditate:

1. Gestionarea lichidității este un aspect important pentru situația financiară a regiei, deoarece lipsa numerarului poate duce la dificultăți în achitarea datoriilor pe termen scurt. Rata de lichiditate curentă, calculată ca raport între active curente și datorii curente, măsoară efectiv capacitatea regiei de a achita

datoriile pe termen scurt de până la un an. Datoriile curente sunt datoriile care trebuie plătite într-o perioadă de 1 an.

2. O variantă alternativă de evaluare a lichidității unei companii, respectiv a unei regii autonome este Testul Acid, care presupune deducerea stocului din activele curente. Întrucât stocurile ar putea fi dificil de convertit în numerar, la deducerea stocurilor din activele circulante, alte componente ale activelor curente ar putea fi ușor transformate în numerar. Acest indicator este o variantă alternativă la lichiditatea imediată pentru a măsura poziția de lichiditate a regiei.
3. Pentru a măsura gradul în care regia, face față datoriilor sale se utilizează "rata solvabilității globale". Aceasta indică în ce măsură datoriile totale sunt acoperite de către activele totale ale societății. Valoarea acestei rate arată dacă regia are capacitatea de a-și achita obligațiile bănești, imediate și îndepărtate, față de terți.
4. Levierul este indicatorul de bază pentru a măsura cât de mult din finanțarea regiei provine din datorii și capitaluri proprii. Este raportul care compară nivelul total al datoriei fie cu activele, fie cu capitalul propriu. Levierul poate fi de două tipuri, levier financiar, ceea ce presupune folosirea de capital împrumutat cu costuri certe, sau levier operațional, ceea ce presupune utilizarea de costuri fixe de operare. Atunci când se crește nivelul datoriilor acționarii se pot aștepta la obținerea un profit mai mare, dar acest aspect crește totodată și probabilitatea de insolvență.
5. Valoarea raportului dintre datorie și EBITDA (profitul înainte de dobânzi, impozite, deprecieri și amortizări) este folosit pentru a determina cât de ușor își poate plăti regia datoria restantă din propriul profit. În comparație cu indicatorul levier, acest raport măsoară capacitatea de a achita datoria restantă. O valoare scăzută a raportului indică faptul că Societatea are capacitatea de a-și gestiona datoria restantă, în timp ce o valoare ridicată ar putea indica că o companie poate avea dificultăți în a-și onora datoria.

Ratele de echilibru financiar

Nr. crt.	Indicator	Mod de calcul	01.01.2024	30.06.2024
1.	Rata de finanțare a activelor imobilizate	<u>Capitaluri permanente</u> Active imobilizate	<u>1.648.686.023</u> 497.231.409 3,32	<u>1.661.585.289</u> 493.615.695 3,37
2.	Rata de finanțare a activelor curente	<u>Fond de rulment x 100</u> Active curente	<u>1.150.253.066</u> 1.420.490.966 80,98%	<u>1.166.856.234</u> 1.372.792.068 85,00%
3.	Rata autonomiei financiare	<u>Capitaluri proprii</u> Capitaluri permanente	<u>482.426.171</u> 1.648.686.023 29%	<u>617.959.297</u> 1.661.585.289 37%

Conținutul ratelor de echilibru financiar

1. Capitalurile permanente reprezintă suma dintre capitalurile proprii, provizioanele pentru riscuri și cheltuieli mai mari de un an și datoriile mai mari de un an (rândul F din formularul 10 - Bilanț).

Când valoarea ratei este supraunitară, semnifică faptul că ansamblul imobilizărilor a fost finanțat din capitaluri permanente. Menținerea valorii raportului indică o menținere a structurii de finanțare.

2. Reflectă proporția în care fondul de rulment contribuie la finanțarea activelor circulante.

Fondul de rulment este calculat în rândul "E" din formularul 10 - Bilanț.

Fondul de rulment a avut valoare pozitivă la 30.06.2024, aceasta arătând starea de echilibru financiar în care se găsește Regia.

3. Se determină ca raport între capitalul propriu și capitalul permanent, și permite sublinierea unor aprecieri mai exacte prin implicarea structurii capitalului permanent.

Se apreciază că pentru asigurarea autonomiei financiare a întreprinderii, capitalurile proprii trebuie să reprezinte cel puțin jumătate din capitalurile permanente.

Autonomia financiară este primordială pentru o întreprindere, deoarece îi oferă posibilitatea de a decide liber și totodată de a găsi și contracta împrumuturi.

Independența financiară a firmei este asigurată atunci când capitalurile proprii sunt egale sau mai mari comparativ cu suma obligațiilor pe termen lung.

II.6. Implementarea măsurilor solicitate de Ministerul Finanțelor

În vederea aducerii la îndeplinire a observațiilor transmise de Ministerul Finanțelor referitoare la necesitatea elaborării unui *"plan de reformă, reorganizare și restructurare a regiei, însoțit de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, în care să se urmărească redimensionarea cheltuielilor și creșterea veniturilor proprii în vederea maximizării profitului"*, până la momentul actual ROMATSA a întreprins o serie de demersuri ce vizează pe de o parte structura organizatorică per ansamblu a regiei, și pe de altă parte revizuirea modului în care are loc facturarea serviciilor prestate de regie în ceea ce privește navigația aeriană de terminal pe aeroporturile din România pentru creșterea veniturilor.

OPTIMIZARE STRUCTURĂ ORGANIZATORICĂ

Pentru garantarea imparțialității și a expertizei necesare demersului de reorganizare, ROMATSA a încheiat cu KPMG Advisory SRL un contract de servicii de consultanță având ca obiect definirea și fundamentarea indicatorilor economico-financiar pentru optimizarea structurii organizatorice a regiei.

Pentru îndeplinirea obiectului contractului, consultantul a efectuat o analiză-diagnostic a sistemului de management și a funcțiilor-suport în cadrul Administrației Centrale R.A. ROMATSA, referitoare la toate structurile, în vederea optimizării activității, atât pe verticală, cât și pe orizontală și a identificării eventualelor suprapuneri de responsabilități în procesele derulate de structuri sau a oportunităților de comasare a acestora.

Concret, activitățile derulate au urmărit în principal:

- Colectare de date și informații;
- Analiza-diagnostic la nivel macro a structurii organizatorice;
- Elaborarea unui raport cu principalele concluzii ale analizei și recomandări privind oportunități de optimizare a structurii și proceselor.

Astfel, consultantul a efectuat analiza-diagnostic în intervalul 08.03-12.04.2024, perioadă în care au fost parcurse documentele și informațiile puse la dispoziție de ROMATSA (regulamente de organizare și

funcționare, organigramă, recomandări din partea structurilor de audit/control, structuri ale organizațiilor similare, etc.), a fost analizat raportul între poziții de conducere și execuție prevăzute în structura organizatorică actuală («span of control») și au avut loc interviuri/discuții cu reprezentanții structurilor din cadrul Administrației Centrale. Aceste discuții au vizat conturarea unui tablou de ansamblu asupra principalelor activități din direcții/servicii/compartimente, respectiv asupra punctelor tari și slabe ale organizării curente, precum și colectarea și inventarierea de propuneri de îmbunătățire.

Principalele constatări ale raportului de analiză elaborat se referă la:

- Numărul mare de structuri aflate în coordonarea directă a Directorului General, fără includerea, însă a componentelor esențiale pentru planificarea strategică, aflate în coordonarea unor alte structuri de nivel micro;
- Număr mare de posturi de conducere ocupate temporar;
- Lipsa unei standardizări cu privire la criteriile de dimensionare a unor tipuri de structuri din Administrația Centrală;
- Lipsa unui proces formal și recurent de planificare strategică a resurselor umane și a unei strategii de personal pe termen mediu și lung;
- Existența mai multor structuri cu funcții suport la nivelul întregii regii, pe diferite niveluri organizaționale (Administrația Centrală, subunități);
- Deficiențe specifice diverse: monitorizare redusă a achizițiilor directe, rezultată în urma descentralizării acestora, nevoia de consolidare a suportului juridic, modul de funcționare a sistemului Oracle eManagement.

După parcurgerea etapelor interne de avizare în Comitetul Director și consultare a partenerului social, în data de 27.05.2024 rezultatele analizei efectuate de consultant și propunerea de măsuri de optimizare au fost înaintate spre informare Consiliului de Administrație al R.A. ROMATSA. Conform celor stabilite în cadrul ședinței, a fost extinsă analiza diagnostic și la în ceea ce privește structurile și procesele efectuate în cadrul subunităților regiei prin contract cu KPMG Advisory SRL. O decizie finală cu privire la noua structură organizatorică a regiei va fi posibilă numai după efectuarea acestei etape secundare a analizei diagnostic.

OPTIMIZARE PROCES DE TARIFARE A SERVICIILOR DE NAVIGAȚIE AERIANĂ DE TERMINAL PRESTATE DE R.A. ROMATSA

În conformitate cu legislația națională și europeană ROMATSA se auto-finanțează prin tarifele încasate de la companiile aeriene pentru serviciile de navigație aeriană prestate și nu a beneficiat, de la înființarea sa în 1991 și până în prezent, de subvenții de la bugetul de stat. Totodată, prin veniturile din serviciile de navigație aeriană de rută, ROMATSA susține financiar efectiv și continuu, din anul 1992 și până în prezent și prestarea de servicii de navigație aeriană terminală la aeroporturile din țară, contribuind decisiv la funcționarea acestor aeroporturi cu un rol vital în asigurarea conectivității și dezvoltării economice regionale.

Situația actuală riscă însă să devină nesustenabilă pe parcursul celei de-a patra perioadă de referință RP4 (2025-2029), din perspectiva posibilităților de acoperire a deficitului de finanțare din alte surse pentru serviciile de navigație aeriană de terminal, având în vedere prevederile din reglementările europene care interzic subvenționarea încrucișată a acestor servicii.

În cadrul *Strategiei R.A. ROMATSA privind furnizarea serviciilor ATM/ANS pe aeroporturile din România pentru perioada RP3 – RP4*, aprobată prin HCD nr. 13/29.06.2022, a fost propusă contractarea de servicii

de consultanță externă pentru: analiza posibilității grupării terminalului nereglementat în grupe valorice (una sau mai multe) în scopul definirii uneia sau a mai multor zone tarifare, cu includerea acestora în Planul de Performanță și Bazele de cost aferente precum și un studiu privind Remote Tower Centres (RTCs) (Centre de furnizare de servicii de trafic aerian de aerodrom de la distanță).

Astfel, consultantul contractat, EGIS, a elaborat o analiză utilizând cheltuielile alocate pentru fiecare subunitate conform BVC ROMATSA 2023 și traficul înregistrat în anul 2023, luând în calcul însă și tarifele actualizate pentru anul 2024. De asemenea, au fost luate în calcul fie menținerea actualului mod de tarifare, respectiv pe unități de servicii pentru Otopeni și Băneasa și la tonaj pentru celelalte aeroporturi, fie trecerea la unități de servicii pentru toate aeroporturile, inclusiv pentru zborurile VFR.

În urma simulărilor efectuate, au fost selectate acele grupări pentru care există o argumentație solidă din punct de vedere operațional, inclusiv posibilitatea implementării în cadrul acestor zone tarifare de terminal a unor Remote tower centres (RTC) (Centre de furnizare de servicii de trafic aerian de aerodrom de la distanță), în scopul includerii acestora în Planul de Performanță pentru RP4.

Prin noile zone tarifare propuse s-a urmărit menținerea competitivității aeroporturilor, fără a crea dezechilibre între diferitele zone tarifare și fără a genera un impact negativ asupra companiilor aeriene.

Astfel, zonele tarifare care urmează a fi incluse în aria de cuprindere a Planului de Performanță pentru RP4 sunt:

- **Otopeni+Băneasa și Craiova**, având în vedere evoluția pozitivă, dar volatilă a traficului aerian pentru aeroportul Craiova.
- **Cluj Napoca, Sibiu, Târgu Mureș** pentru care este posibilă dezvoltarea unui Remote Tower Centre (RTC) care să cuprindă aeroporturile aflate sub TMA NAPOC, acesta fiind unul din cazurile menționate explicit în Regulamentul (UE) 2019/317, ca opțiune în crearea zonelor tarifare de terminal: *În cazul în care serviciile de trafic aerian legate de apropierea și plecarea aeronavelor sunt furnizate în comun pentru un grup de aeroporturi, statele membre pot crea o zonă tarifară terminală specifică în zona terminală în cauză.*
- **Iași, Suceava, Bacău, Constanța și Tulcea** unde s-ar putea implementa un centru APP precum și soluția Remote Tower Centre (RTC) (Centru de TWR-uri la distanță) care să includă o parte din aceste aeroporturi, funcție de spațiul/terenul disponibil.

În ceea ce privește celelalte aeroporturi din România, acestea vor continua să aplice politica de tarifare stabilită la nivel național, însă se propune trecerea la o metodologie de taxare bazată pe unități de serviciu, în conformitate cu principiile ICAO și cu tendințele de reglementare ale UE.

După consultarea utilizatorilor spațiului aerian (IATA) și prezentarea acestei propuneri reprezentanților aeroporturilor din România, Autoritatea Aeronautică Civilă Română a notificat oficial Comisia Europeană și EUROCONTROL cu privire la modificarea zonelor tarifare de terminal în spațiul aerian al României, începând cu RP4 (2025–2029).

IV. MANAGEMENTUL CALITĂȚII ȘI MANAGEMENTUL MEDIULUI

Sistemul de Management al Calității și Sistemul de Management de Mediu implementate în R.A. ROMATSA sunt certificate în conformitate cu cerințele Standardului ISO 9001, respectiv ISO 14001 pentru toate serviciile de ATM/ANS furnizate, (inițial, în 2004, au fost certificate pe domeniul calității ARO Otopeni și DSNAR Bacău cu DSN Iași și DSN Suceava). În contextul reglementărilor internaționale și legislației naționale de mediu, ROMATSA a implementat și a certificat conform Standardului ISO 14001, în anul 2012, și Sistemul de Management de Mediu R.A. ROMATSA.

În noiembrie 2021, Sistemul de Management al Calității ROMATSA și Sistemul de Management de Mediu ROMATSA au fost recertificate cu succes de Bureau Veritas, în conformitate cu cerințele Standardului ISO 9001, respectiv Standardului ISO 14001, pentru toate serviciile de ATM/ANS furnizate. Acest lucru confirmă faptul că sistemele de management implementate în ROMATSA sunt mature, conforme, ceea ce denotă o calitate înaltă a serviciilor furnizate de ROMATSA.

Aceste certificări asigură competitivitatea ROMATSA la nivel național și internațional, reprezentând garanții suplimentare de siguranță și de competență profesională. Certificatele sunt dovada obiectivă a performanței (inclusiv a celei de mediu), a orientării permanente pentru alinierea serviciilor la cerințele clienților noștri, a preocupării pentru îmbunătățirea continuă a tuturor activităților ce se desfășoară în cadrul ROMATSA și nu în ultimul rând a capacității organizației de a furniza servicii de înaltă calitate pe piața concurențială a furnizorilor de servicii ANS/ATM.

În acest sens, în perioada 20-24 noiembrie 2023, a avut loc auditul extern de supraveghere pentru menținerea certificării, realizat de Bureau Veritas, în Administrația Centrală și subunitățile regiei, finalizat cu succes și cu menținerea certificării Sistemului de Management al Calității și de Mediu, în conformitate cu cerințele Standardului ISO 9001, respectiv Standardului ISO 14001, pentru toate serviciile de ATM/ANS furnizate.

IV.1. Politicile adoptate de R.A. ROMATSA în legătură cu domeniul specific de activitate

- Politica privind Siguranța
- Politica privind Calitatea
- Politica privind Securitate Aeronautică și Informatică
- Politica privind managementul stresului
- Politica privind managementul stării de oboseală
- Politica privind consumul problematic de substanțe psihoactive
- Politica privind Mediul
- Politica de Cultură Justă
- Politica privind resursele umane

În contextul implementării și dezvoltării continue în cadrul regiei a Sistemului de Management al Calității, a Sistemului de Management de Mediu, precum și a Sistemului de Management al Siguranței printr-o concepție și structură integrată, adoptarea de către R.A. ROMATSA a politicilor specificate anterior au ca rezultat:

- asigurarea unui nivel de siguranță astfel încât numărul de accidente, incidente grave sau periculoase, cu contribuția serviciilor ATM/ANS furnizate de ROMATSA să nu crească și, atunci când este posibil, să scadă;
- asigurarea protecției facilităților, datelor operaționale și personalului propriu în scopul prevenirii actelor de intervenție ilicită îndreptate împotriva serviciilor de navigație aeriană furnizate de R.A. ROMATSA;
- menținerea certificării și îmbunătățirea continuă a Sistemului de Management al Calității în conformitate cu cerințele standardului de calitate ISO 9001 și a Reglementărilor Uniunii Europene, în toate domeniile sale de activitate;
- menținerea certificării și îmbunătățirea continuă a Sistemului de Management de Mediu în conformitate cu cerințele standardului de mediu ISO 14001 și cu cerințele de performanță stabilite la nivel european;
- angajarea regiei ca, în ceea ce privește raportarea și investigarea evenimentelor de aviație civilă, să respecte prevederile reglementărilor aplicabile prin care singurul scop avut în vedere este de a preveni accidentele și incidentele și nu de a stabili culpa sau răspunderea, responsabilitățile, gradele de vinovăție sau aplicarea de sancțiuni pentru persoanele implicate;
- asigurarea, în concordanță cu misiunea și strategia organizației, a competenței, adaptabilității și stabilității resurselor umane, precum și a unui mediu de lucru stimulat și sigur întregului personal pentru furnizarea serviciilor de navigație aeriană performante.

Tot personalul de conducere și execuție este încurajat să promoveze și să aplice *Politica de Cultură Justă*, contribuind astfel la consolidarea *Culturii de Siguranță* a R.A. ROMATSA.

Totodată, R.A. ROMATSA promovează și pune în practică *Politica de Siguranță*, *Politica de Calitate* și *Politica de Mediu ale DANUBE FAB*.

IV.2. Aspecte legate de mediu

R.A. ROMATSA a implementat și certificat Sistemul de Management de Mediu în toate domeniile sale de activitate, inclusiv pentru activitatea de formare a personalului de specialitate pentru domeniul serviciilor de navigație aeriană, în conformitate cu cerințele Standardului ISO 14001, având la bază *Politica de Mediu* adoptată de managementul regiei, aceasta fiind disponibilă în pagina web a R.A. ROMATSA – www.romatsa.ro.

Prin Sistemul de Management de Mediu, pe baza *Procedurii pentru identificarea aspectelor de mediu (DGR-DSC-PIN1509-ASPECTE/SMM)*, au fost identificate aspectele de mediu generate de R.A. ROMATSA, au fost evaluate impacturile acestora și au fost aplicate măsuri pentru ținerea sub control a acestora.

În tabelul următor sunt prezentate aspectele de mediu semnificative, identificate în R.A. ROMATSA pe baza procedurii anterior menționată, impacturile asociate precum și măsurile aplicate la nivelul regiei:

ASPECTE DE MEDIU	IMPACT	MĂSURI APLICATE
Generare deșeu cartuș toner	Poluare sol	Aruncare selectivă a deșeurilor în containere special amenajate. Prin compartimentul de specialitate: - Asigurare containere pentru depozitarea deșeurilor pe tipuri de deșeuri pentru toate subunitățile ROMATSA; - Colectare, sortare și depozitare temporară pe tipuri de deșeuri; - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.
Generare deșeu tuburi fluorescente	Poluare sol	Aruncare selectivă a deșeurilor în containere special amenajate. Prin compartimentul de specialitate: - Asigurare containere pentru depozitarea deșeurilor pe tipuri de deșeuri pentru toate subunitățile R.A. ROMATSA; - Colectare, sortare și depozitare temporară pe tipuri de deșeuri; - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.
Emisii de COV, CO, CO ₂ , NO _x etc.	Poluare aer (efect de seră)	Contribuție directă - Efectuare regulată ITP; - Înlocuire mijloace de transport auto când nu mai corespund normelor legale de poluare; - Mentenanță centrale termice. Contribuție indirectă (*) Aplicarea procedurii Continuous Descent Operations (CDO) ori de câte ori este posibil, la decizia CTA, fără a afecta siguranța traficului aerian. * Această măsură se va realiza după elaborarea și publicarea procedurii CDO în AIP. Coordonarea aeronavelor pe ruta cea mai scurtă, ori de câte ori este posibil, fără a afecta siguranța traficului aerian. Coordonare aeronava, ori de câte ori este posibil, pentru a optimiza timpii de așteptare pentru aterizare și decolare, fără a afecta siguranța traficului aerian.
Generare deșeu plastic (pet-uri / pahare plastic)	Poluare sol	Aruncare selectivă a deșeurilor în containere special amenajate. - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.
Generare deșeu textil	Poluare sol	Sortare și depozitare pe tipuri de deșeuri. - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.
Generare deșeu metale feroase	Poluare sol	Sortare și depozitare pe tipuri de deșeuri. - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.

ASPECTE DE MEDIU	IMPACT	MĂSURI APLICATE
Generare deșeu componente electronice	<i>Poluare sol</i>	Sortare și depozitare pe tipuri de deșeuri. - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.
Generare deșeu banda tușată	<i>Poluare sol</i>	Sortare și depozitare pe tipuri de deșeuri. - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.
Ulei Uzat	<i>Poluare sol</i>	Sortare și depozitare pe tipuri de uleiuri uzate și predare către firme autorizate (service-uri).
Generare deșeu carton și hârtie	<i>Poluare sol</i>	Aruncare selectivă a deșeurilor în containere special amenajate. Prin compartimentul de specialitate: - Asigurare containere pentru depozitarea deșeurilor pe tipuri de deșeuri pentru toate subunitățile R.A. ROMATSA; - Colectare, sortare și depozitare temporară pe tipuri de deșeu; - Predare deșeuri către firme autorizate; - Identificare și încheiere contracte cu firme autorizate pentru preluare deșeuri pe tipuri de deșeuri.

Aspectele de mediu sunt evaluate anual în cadrul auditurilor interne de mediu și în Analiza Efectuată de Management, precum și de către auditorii externi ai Bureau Veritas, care au confirmat anual ținerea sub control a acestora, menținerea certificării/ re-certificarea ISO a Sistemului de Management de Mediu implementat în R.A. ROMATSA.

De asemenea, în vederea monitorizării și reducerii consumului de energie electrică, R.A. ROMATSA a certificat energetic clădirile proprii, la momentul actual fiind obținute certificate de performanță energetică pentru CDZ București, CDZ Arad și CDZ Constanța, în viitor preconizându-se realizarea certificării energetice a sediului CDZ Cluj.

Având în vedere că a fost pusă în funcțiune centrala electrică fotovoltaică – 490 MWh/an din cadrul CDZ București, aceasta a contribuit în mod direct la reducerea consumului de energie electrică din surse convenționale cu aproximativ 9,26%.

Performanța de mediu a R.A. ROMATSA este măsurată la nivelul regiei prin obiective/ indicatori / ținte de mediu, evoluția pozitivă a acestora fiind o consecință a faptului că managementul și personalul regiei sunt conștienți că mediul este o problemă importantă, atât pentru R.A. ROMATSA cât și pentru industria aviatică.

V. PRINCIPALELE RISCURI LEGATE DE ASPECTELE CARE DECURG DIN OPERAȚIUNILE R.A. ROMATSA

Având în vedere că R.A. ROMATSA are implementat și certificat un Sistem de Management al Calității, având ca referențial standardul ISO 9001, au fost identificate riscurile pentru procesele / activitățile de management și procesele suport (și pentru activitățile de bază dacă acestea nu au fost tratate prin SMS) desfășurate în cadrul regiei, conform hărții proceselor definită, precum și pentru sub-procese sau sub-activități unde a fost necesar.

Riscurile au fost identificate și evaluate conform metodologiei stabilită în *Procedura Managementul Riscurilor (DGR-DSC-PIN1516-MNG/RISC)*, astfel încât s-a avut în vedere cerința standardului 8 - Managementul riscului prevăzut în *O.S.G.G. nr. 600/2018* precum și cerința standardului ISO 9001 („Managementul riscului”).

În baza *Procedurii de Întocmire Registru de Riscuri R.A. ROMATSA (DGR-DSC-PIN1517- INT.RISC/RGS)* a fost întocmit la nivelul regiei *Registru de Riscuri R.A. ROMATSA (DGR-DSC-PIN1518-REGISTRU/RISCURI)*.

IV.1. Riscuri financiare

RIScul DE TRAFIC - reprezentat de variația între unitățile de servicii prognozate și cele efectiv realizate este clasificat conform matricei de gradare a riscurilor de mai jos:

Severitate* Frecvență	Minoră -2%<	Moderată -2% <= - 10%	Seminificativă > -10%
1 an	Redus	Mediu	Ridicat
2 ani	Mediu	Mediu	Ridicat
3 ani	Mediu	Ridicat	Ridicat
4 ani	Ridicat	Ridicat	Ridicat
5 ani	Ridicat	Ridicat	Ridicat

* severitate exprimată prin reducerea unităților de servicii prognozate

Astfel, pentru o frecvență redusă (1 an) și un impact minor (-2%) riscul este clasificat drept redus, în timp ce pentru o frecvență ridicată (5 ani) și un impact major (-10%), riscul este clasificat drept ridicat.

Managementul riscului de trafic mai sus identificat, va fi realizat prin intermediul mecanismului de împărțire a riscului de trafic conform Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/317 al Comisiei din 11 februarie 2019 de instituire a unui sistem de performanță și de tarificare în cadrul cerului unic

european și de abrogare a Regulamentelor de punere în aplicare (UE) nr. 390/2013 și (UE) nr. 391/2013, precum și prin măsuri de control a cheltuielilor.

Astfel, mecanismul de împărțire a riscului de trafic prevede următoarele:

- pierderea este suportată integral de către R.A. ROMATSA, în cazul în care traficul efectiv este sub nivelul prognozat cu un procent strict mai mic de 2%;
- pierderea ce depășește 2% se împarte între R.A. ROMATSA și operatori în proporție de 30-70 %, în cazul în care traficul efectiv este sub nivelul prognozat cu un procent mai mare sau egal de 2% și mai mic de 10%;
- se aplică mecanismul anterior, în cazul în care traficul efectiv este sub nivelul prognozat cu un procent mai mare sau egal de 10%, iar ce depășește acest prag va fi suportată integral de operatorii aerieni.

RISCU PRIVIND CREȘTEREA CHELTUIELILOR DATORATE UNOR FACTORI EXTERNI R.A. ROMATSA

Factorii externi R.A. ROMATSA ce pot determina creșterea cheltuielilor sunt:

- elemente de cost neprevăzute, ce pot decurge din acțiuni ale unui terț și îndreptate în mod justificat sau nu, asupra regiei, inclusiv penalizări/sanctiuni economice aplicabile României și care pot afecta R.A. ROMATSA;
- modificări neprevăzute ale reglementărilor naționale și contabile în materie de pensii;
- modificări neprevăzute ale dreptului fiscal național;
- elemente de cost neprevăzute și neasumate prin Planul de Performanță DANUBE FAB, dar care răspund unor obligații legale;
- modificări neprevăzute ale costurilor ce decurg din acorduri internaționale;
- modificări semnificative ale ratelor dobânzii creditoare.

Severitate* / Frecvență	Minoră	Moderată	Semnificativă
1 an	Redus	Redus	Mediu
2 ani	Redus	Mediu	Mediu
3 ani	Redus	Mediu	Mediu
4 ani	Mediu	Mediu	Ridicat
5 ani	Mediu	Ridicat	Ridicat

* severitate exprimată prin reducerea unităților de servicii prognozate

Managementul riscului privind creșterea cheltuielilor datorate unor factori externi R.A. ROMATSA mai sus identificați va fi realizat prin intermediul mecanismului de împărțire a riscului de cost conform Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/317 al Comisiei din 11 februarie 2019 de instituire a unui sistem de performanță și de tarificare în cadrul cerului unic european și de abrogare a Regulamentelor de punere în aplicare (UE) nr. 390/2013 și (UE) nr. 391/2013.

RISCU PRIVIND REALIZAREA CHELTUIELILOR DE CAPITAL

Riscuri care pot influența realizarea cheltuielilor de capital, respectiv generarea resurselor financiare din amortizare și costul capitalului necesare dezvoltării infrastructurii ATM, provin din modul cum sunt gestionate programele și proiectele aferente obiectivelor de investiții.

Prin aplicarea sistematică a unei metodologii de management de proiect se pot evita principalele cauze ale disfuncționalităților în derularea proiectelor în general, ce pot avea influențe majore asupra eficienței și performanțelor înregistrate: întârzieri în realizarea proiectelor, modificări necontrolate,

atingerea parțială a obiectivelor stabilite sau slaba utilizare a sistemelor/proceselor implementate. În acest sens, prin aplicarea Instrucțiunilor privind managementul proiectelor și programelor derulate în cadrul R.A. ROMATSA se are în vedere:

- definirea și respectarea cerințelor și specificațiilor,
- respectarea standardelor specificate în proiect/program,
- încadrarea în bugetul aprobat,
- încadrarea în graficul de lucru aprobat.

Monitorizarea riscurilor presupune gestionarea riscurilor de proiect identificate și determinarea unor măsuri pentru reducerea probabilității de apariție și a impactului acestora. Pe parcursul derulării unui proiect se vor analiza periodic toate riscurile identificate, în vederea reevaluării lor și adoptării măsurilor concrete în scopul evitării/remedierii acestora.

Managementul riscului privind realizarea cheltuielilor de capital va fi realizat prin intermediul mecanismul de împărțirea riscului de costuri conform articolului 28 (4) din Regulamentul UE 317/2019, astfel:

- dacă, pe parcursul unui an calendaristic sau al întregii perioade de referință, costurile reale se situează sub costurile determinate, diferența este rambursată utilizatorilor spațiului aerian, printr-o reducere a ratei unitare în anul $n + 2$ sau în următoarea perioadă de referință, cu excepția unor justificări detaliate acceptate de autoritatea națională de supervizare, după consultarea reprezentanților utilizatorilor spațiului aerian
- dacă, pe parcursul unui an calendaristic sau al întregii perioade de referință, costurile reale depășesc costurile determinate cu cel mult 5 %, diferența poate fi recuperată de la utilizatorii spațiului aerian printr-o majorare a ratei unitare în anul $n + 2$ sau în următoarea perioadă de referință, sub rezerva aprobării de către autoritatea națională de supervizare a unei justificări detaliate prezentate de furnizorul de servicii de navigație aeriană, în special cu privire la necesitatea de a crește capacitatea, și după consultarea reprezentanților utilizatorilor spațiului aerian.

RIScul PRIVIND CAPACITATEA

Regulamentul (UE) 2019/317 impune obligatorie aplicarea unor scheme de stimulare pentru indicatorii de performanță în domeniul capacității atât pentru serviciile de navigație aeriană de rută, cât și pentru cele de terminal reglementat.

Managementul riscului de capacitate este realizat prin planul de capacitate și prin schemele de stimulare aplicate pentru serviciile de navigație de rută și terminal reglementat, conform prevederilor Regulamentul (UE) 2019/317.

Pentru schema de stimulare ROMATSA a optat pentru modulare în ceea ce privește codurile de întârzieri luate în considerare (C,R,S,T,M,P) și în ceea ce privește valoarea pivot în funcție de care se aplică penalități sau bonusuri. Pentru acest din urmă caz referința va fi NOP publicat în anul $n-1$, în cazul activității de rută și valoarea realizată în anul $n-1$ pentru activitatea de terminal.

IV.2. Riscurile de siguranță

Metodologia prin care ROMATSA se asigură că identificarea pericolelor, precum și evaluarea și reducerea riscurilor sunt realizate în mod sistematic pentru modificările aduse acelor părți ale sistemului funcțional ANS/ATM și pentru aranjamentele conexe aflate sub controlul său managerial, că sunt în concordanță cu

Politica de Siguranță ROMATSA și că documentează Sistemul de Management al Siguranței, este descrisă în documentul "Procedură generală privind evaluarea și reducerea riscului în ANS/ATM" (DGR-DSC-PIN 1220-RISK.MNG, ediția în vigoare), ce conține Anexa 1 - Lista de verificări pentru stabilirea impactului asupra siguranței a modificării (stabilirea categoriei modificării) și Anexa 2 - Fișa de identificare și evaluare a riscurilor.

IV.3. Riscurile de securitate cibernetică

Managementul riscului de securitate pentru sistemele informatice și de comunicații ale R.A.ROMATSA este un proces continuu și complex, care se desfășoară pe toată durata Ciclului de Viață al unui Sistem (CVS), începând cu faza de inițiere a proiectului unei modificări/unui sistem nou și până la scoaterea din uz.

Conform Sistemului de Management al Securității Informației, modificările prezente sau viitoare în sistemul informatic și/sau de comunicații utilizat de R.A. ROMATSA pentru furnizarea serviciilor ATM/ANS, vor fi evaluate din punct de vedere al impactului acestora asupra siguranței, capacității și datelor de business prin asigurarea integrității și disponibilității datelor și sistemelor operaționale, conform Procedurii de securitate a informației (DSC - SAI - PIN 4612 - RISK.MNG).

Obiectivul urmărit prin realizarea managementului riscului de securitate este îndeplinirea misiunii sistemului informatic prin:

- 1) o protecție mult mai bună a Sistemului Informatic și de Comunicații (IT&C) al R.A. ROMATSA la amenințările cibernetică;
- 2) oferirea de date care să permită Directorului General al R.A. ROMATSA să ia decizii fundamentate privind managementul riscului de securitate a informației;
- 3) susținerea procesului privind autorizarea de securitate pentru Sistemul informatic și de Comunicații (IT&C), pe baza documentației rezultate din derularea procesului de management al riscului de securitate.

Evaluarea riscurilor de securitate cibernetică se efectuează în următoarele cazuri:

- pentru sisteme tehnice ce vehiculează date operaționale ATM (CNS/DPS/MET/AIS);
- pentru modificări ale sistemelor tehnice ce vehiculează date operaționale ATM (CNS/DPS/MET/AIS/RDP/FDP);
- pentru modificări ale procedurilor tehnice/operaționale;
- pentru proiecte de dezvoltare care conțin produse hardware/software utilizate în furnizarea serviciilor de navigație aeriană.

VI. INDICATORII DE PERFORMANȚĂ ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI

INDICATORI DE PERFORMANȚĂ	PLANIFICAT (valori maxim acceptabile/an)	REALIZAT Nivel de siguranță (realizat SEMESTRUL I 2024)
Număr accidente cu contribuție ROMATSA	0	0
Număr incidente grave cu contribuție ROMATSA	1	0
Număr incidente majore cu contribuție ROMATSA	9	0

VII. INDICATORII DE PERFORMANȚĂ ÎN DOMENIUL CALITĂȚII SERVICIILOR

OBIECTIVE		INDICATORI	ȚINTE (valori maxim acceptabile pe an)	STADIUL DE REALIZARE Semestrul 1 2024	
Creșterea nivelului calității serviciilor de trafic aerian	Fluidizarea traficului	Minute întârziere pe rută cauzate de probleme de personal neplanificate	max. 0,04 min./zbor	0	Realizat
	Satisfacția clienților	Număr de reclamații cu relevanță în ATM	max. 12	5	Realizat
Disponibilitatea echipamentelor PNA (indicator din fișa de proces)		Nr. de ore de funcționare/nr. total de ore declarat (%)	min. 95%	> 95%	Realizat
Indice de disponibilitate la timp a datelor meteorologice (indicator din fișa de proces)		Nr. de mesaje emise și recepționate /nr. total de mesaje ce trebuiau emise	min. 90%	> 90%	Realizat
Disponibilitatea echipamentelor IT (indicator din fișa de proces)		Nr. de ore de funcționare a echipamentelor IT/nr. de ore aferente raportate	min. 95%	> 95%	Realizat

VIII. ASPECTE LEGATE DE SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Problematika legată de securitatea și sănătatea în muncă la nivelul ROMATSA R.A. este în permanență o prioritate a managementului, fiind în directă coordonare a Directorului General, în conformitate cu cerințele legislației în vigoare.

Astfel, această activitate este coordonată la nivelul regiei de un compartiment specializat, aflat în directă subordonare a directorului general - Compartiment Intern de Prevenire și Protecție (denumit în continuare CIPP).

La nivelul subunităților regionale (DR București, DSNA București, DSNAR Constanța și DSNAR Arad) sunt înființate compartimente interne de prevenire și protecție, care răspund de activitatea de securitate și sănătate în muncă, atât pentru subunitatea respectivă cât și pentru subunitățile aflate în directă coordonare.

Această organizare este conformă cu *Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă*, cu modificările și completările ulterioare. La nivelul subunităților mai mici sunt desemnați lucrători responsabili cu activitate de SSM, prin cumul de funcții.

Menționăm că toți salariații implicați în această activitate sunt absolvenți ai cursurilor de formare specializată, conform cerințelor obligatorii ale legislației. De asemenea prin grija managementului și CIPP AC, marea majoritate a directorilor de subunități a obținut atestate profesionale în domeniul SSM, ca urmare a cursurilor de formare profesională la care au participat.

Politicile de SSM, în vederea asigurării condițiilor de securitate și sănătate în muncă și pentru prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale, se discută și se adoptă în cadrul *Comitetului de Securitate și Sănătate în muncă* (CSSM) care funcționează la nivelul Administrației Centrale (AC). Acesta este constituit din reprezentanți ai lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății lucrătorilor, pe de o parte, și angajator sau reprezentantul său legal și/sau reprezentanții săi în număr egal cu cel al reprezentanților lucrătorilor și medicul de medicina muncii, pe de altă parte.

Conducerea CSSM este asigurată de Directorul General sau de un cadru de conducere delegat de Directorul General, care este președinte al Comitetului, iar reprezentantul CIPP este secretarul CSSM (conform *Legii 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă și H.G. 1425/2006*, cu modificările și completările ulterioare).

În conformitate cu prevederile legale, anual se elaborează *Planul de prevenire și protecție* la nivelul regiei, compus din măsuri organizatorice, tehnice, igienico-sanitare și de altă natură și bazat pe evaluarea riscurilor, care se aplică corespunzător condițiilor de muncă specifice unității, fiind un instrument de lucru obligatoriu pentru toate subunitățile, cerință obligatorie a legii, având drept scop îmbunătățirea condițiilor de muncă a salariaților.

În baza acestui Plan, în decursul anilor, ROMATSA R.A. a luat măsurile tehnice și organizatorice necesare și obligatorii, care au dus la eliminarea pe cât posibil a factorilor de risc cu impact asupra securității și sănătății în muncă. Astfel, în urma determinărilor de noxe profesionale făcute la toate locurile de muncă și a evaluării factorilor de risc (obligație conform legii) a reieșit un nivel de risc mic de aproximativ 2,5, nivel foarte bun având în vedere sarcinile de muncă care se desfășoară și a dispersiei teritoriale din cadrul regiei.

La nivelul tuturor subunităților R.A. ROMATSA pe parcursul semestrului 1 2024, activitatea de SSM și All s-a desfășurat, fără producerea de evenimente deosebite, accidente sau incidente, cu respectarea prevederilor legale și a PIN-urilor în vigoare.

O preocupare permanentă a managementului și a celor implicați în activitatea de SSM a fost și este supravegherea stării de sănătate a lucrătorilor, astfel încât să fie angajate numai persoane care, în urma examenului medical și, după caz, a testării psihologice a aptitudinilor, corespund sarcinilor de muncă pe care urmează să le execute și să asigure controlul medical periodic și, după caz, controlul psihologic periodic, ulterior angajării. În acest sens s-au încheiat contracte cu firme specializate pentru efectuarea vizitei medicale de medicina muncii. Urmărirea stării de sănătate este o prioritate pentru conducere, prioritate concretizată și prin încheierea de contracte pentru abonamente de supraveghere a stării de sănătate atât pentru salariați cât și pentru membrii de familie.

În conformitate cu art. 7 și art. 12 din Legea 319/2006 și datorită modificărilor legislative, respectiv H.G. nr.1315/30.12.2021 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.048/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru utilizarea de către lucrători a echipamentelor individuale de protecție la locul de muncă, în luna noiembrie 2023, în baza contactului de prestări servicii încheiat, s-a făcut recepția pentru serviciile de evaluare a riscurilor de accidentare și îmbolnăvire profesională la toate locurile de muncă din cadrul R.A. ROMATSA, acțiune prin care s-au efectuat noi determinări de noxe (zgomot, vibrații, iluminat, agenți biologici, radiații electromagnetice, microclimat etc.) și evaluarea riscurilor de accidentare și îmbolnăvire profesională pentru toate locurile de muncă. Lucrarea cuprinde evaluarea riscurilor de accidentare și îmbolnăvire profesională specifice activităților care se desfășoară la locurile de muncă din cadrul fiecărei subunități, în sensul îmbunătățirii continue a condițiilor de muncă și acoperă fiecare activitate și post de lucru din subunitate, luând în considerare toate elementele implicate în realizarea procesului de muncă cu fiecare componentă a sistemului de muncă, respectiv lucrătorul, sarcina de muncă, echipamentele de muncă și mediul de muncă.

În baza evaluării factorilor de risc și a determinărilor de noxe profesionale făcute la toate locurile de muncă din cadrul regiei, pentru asigurarea securității și protecției sănătății lucrătorilor, s-a decis supra măsurilor de protecție care trebuiesc luate și, după caz, asupra echipamentului de protecție care trebuie utilizat, fapt pentru care s-a întocmit „*Lista internă de acordare a echipamentelor individuale de protecție și a celor de lucru la nivelul R.A. ROMATSA*”, prin care se acordă echipamente de protecție tuturor salariaților îndreptățiți să le folosească în baza evaluărilor de risc. De asemenea, s-au luat măsuri privind securitatea, sănătatea și igiena în muncă pentru toți salariații nominalizați, în funcție de locul de muncă, prin asigurarea de materiale igienico-sanitare. Categoriile de materiale igienico-sanitare, precum și locurile de muncă ce impun acordarea acestora, sunt o obligație a angajatorului, statuată și prin prevederi ale CCM.

La nivelul ROMATSA au existat și există preocupări notabile care se înscriu în cadrul legislativ de securitate și sănătate în muncă, în conformitate cu art. art. 7 alin. (3), (4) și art. 12 alin (1) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 319/2006, HG 1425/2006 art. 15 pct. 1, angajatorul are ca obligație să asigure

securitatea și protecția sănătății lucrătorilor. Astfel în anul 2016 a fost efectuat un studiu pentru evaluare a efortului neuropsihic și a stresului în muncă la controlorii de trafic aerian, lucrare prin care a urmărit identificarea mai multor factori de risc profesionali care nu pot fi înlăturați și care, prin natura sarcinii de muncă și a condițiilor de realizare a acesteia, pot duce la reducerea capacității de muncă, la uzură prematură, la comportamente riscante în activitate, cu consecințe grave.

Evoluția tehnică în acord cu creșterea complexității și dinamicii traficului aerian a modificat structura activității CTA. Implementarea de noi sisteme radar, introducerea sistemelor informatizate cu capacitate mare de prelucrare și prezentare a informațiilor în modul text sau grafic, existența unui număr crescut de instrumente a schimbat conținutul activității de dirijare și control față de cel clasic, a acționat asupra încărcării activității CTA.

Toate locurile de muncă din locațiile proprii cât și cele din locațiile închiriate sunt autorizate din punct de vedere SSM și PSI.

Ca o concluzie, activitatea de SSM la nivelul regiei se desfășoară în strictă conformitate cu legislația din domeniu, fapt dovedit și de faptul că în urma auditurilor și a controalelor din partea ITM București și Teritoriale, nu s-au constatat neconformități majore. De asemenea, la nivelul regiei, nu au avut loc evenimente, incidente sau accidente de muncă, cu impact asupra securității și sănătății lucrătorilor.

IX. ASPECTE LEGATE DE RESURSELE UMANE

Furnizarea serviciilor de navigație aeriană de o manieră sigură, eficientă și continuă este susținută de implementarea celor mai bune practici în vederea utilizării eficiente a resurselor umane și integrării factorului uman în operarea sistemului ATM.

În spiritul cerințelor de implementare accelerată a obiectivelor Cerului Unic European într-un mod eficient și eficace, cu scopul de a ne menține ca unul din cei mai performanți furnizori de servicii de navigație aeriană din punct de vedere al siguranței, eficienței și protecției mediului prin motivarea și formarea profesională continuă a personalului, dezvoltarea și utilizarea celor mai avansate sisteme și tehnologii, consolidându-ne poziția la nivel regional prin parteneriate cu organizațiile din domeniu, activitățile din domeniul resurselor umane - complexe și extinse ca urmare a numărului mare de angajați, a modificărilor intervenite în legislația națională în materie și a specificului obiectului de activitate (care induce cerințe suplimentare pentru personal în interesul siguranței navigației aeriene) – sunt realizate cu respectarea prevederilor legale și a reglementărilor aeronautice naționale și internaționale.

În conformitate cu dinamica de personal aprobată (necesarul de angajați și pensionările limită de vârstă, anticipate/ anticipate parțial / cu reducerea vârstei standard de pensionare pentru activitate desfășurată în grupe de muncă/ pensionările de invaliditate), în cadrul regiei se derulează procese de recrutare și selecție de CTA Ab inițio, precum și concursuri interne/externe în vederea ocupării posturilor vacante.

Totodată, au fost organizate concursuri interne/externe pentru ocuparea posturilor vacante sau devenite vacante ca urmare a ieșirilor de personal (pensionări limită de vârstă, anticipate/ anticipate parțial / cu reducerea vârstei standard de pensionare pentru activitate desfășurată în grupe de muncă/ pensionări pentru invaliditate), conform dinamicii de personal.

Formarea profesională a salariaților regiei a constituit o direcție de acțiune prioritară, materializată prin elaborarea unui program complex de pregătire - Planul de Formare Profesională pe anul 2023- Anexă la Contractul Colectiv de Muncă. Prioritatea a constituit-o formarea profesională a personalului operațional (CTA, CITA, PNA, MET), în special prin participarea la cursuri destinate menținerii competenței, în paralel urmărindu-se asigurarea ritmicității pregătirii personalului suport, în concordanță cu prevederile Legii nr. 53/2003, republicată – Codul Muncii.

Pregătirea profesională a personalului R.A. ROMATSA urmărește atât utilizarea resurselor proprii (cursuri de pregătire pentru care ROMATSA este certificată de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română) cât și participarea la cursurile de specialitate realizate de către furnizorii acreditați de servicii de pregătire profesională. Au fost planificate și monitorizate acțiunile necesare privind controlul pentru revalidarea aptitudinii medicale a personalului ROMATSA cu statut de personal aeronautic ne-navigant (din controlul traficului aerian, protecția tehnică și meteorologică a navigației aeriene și de telecomunicații aeronautice), precum și controalele medicale anuale pentru ceilalți salariați.

Totodată, au fost planificate și s-au desfășurat activitățile necesare privind acordarea/revalidarea/reînnoirea de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română a licențelor, calificărilor și autorizărilor asociate acestora.

Serviciul Resurse Umane a continuat derularea procesului de evaluare anuală în conformitate cu Procedura de Evaluare a Performanței Personalului PAD.

A fost elaborată Strategia în domeniul resurse umane la nivelul RA ROMATSA pentru perioada 2023-2029, DGR-SRU-PIN0261-STRAT RU-edția 1 din 07.12.2023, printr-un proces de previziune a activității organizației, prin care s-a dorit identificarea și stabilirea obiectivelor organizației și acțiunilor necesare pentru îndeplinirea acestora.

Principalele riscuri potențiale în domeniul resurselor umane identificate în acest an în cadrul regiei:

- neîncheierea unui nou contract colectiv de muncă după expirarea actualului contract;
- efectuarea de către personalul regiei a unui număr redus de programe de formare profesională față de cele planificate prin Planul de Formare profesională;
- asigurarea îndeplinirii unor funcții de conducere (la nivel de top/middle management) prin preluarea temporară a atribuțiilor;

Efectele acestor potențiale riscuri pot consta în scăderea eficienței, demotivarea salariaților sau conflicte de muncă.

În vederea asigurării bunei desfășurări a activității regiei au fost întreprinse alte acțiuni suplimentare:

- acordarea de facilități cu caracter social salariaților cu situații sociale/medicale dificile;
- gestionarea acordului cadru pentru asigurarea de servicii medicale, salariații având posibilitatea urmăririi stării de sănătate prin efectuarea de controale de specialitate periodice;
- consultarea permanentă a reprezentanților salariaților desemnați în condițiile legii.

Prin aceste acțiuni regia a încercat să asigure în **continuare angajați** competenți, motivați și integri - elemente esențiale pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor companiei.

Activitățile de resurse umane s-au desfășurat pe principiul egalității de șanse și tratamentului echitabil față de toți salariații, fiind astfel interzisă orice formă de discriminare, fie ea directă sau indirectă, ce s-ar putea baza pe criterii de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, dizabilități, situație sau responsabilitate materială, apartenență ori activitatea sindicală.

X. ASPECTE LEGATE DE DIALOGUL SOCIAL

În baza Legii nr.367/2022, Legea Dialogului Social, precum și ale Legii nr.467/2006 privind stabilirea cadrului de informare și consultare a angajaților, în semestrul I al anului 2024, au avut loc mai multe întâlniri cu partenerul social, în ceea ce privește:

- Negocierea și semnarea Actelor Adicionale nr. 1,2, 3 la Contractul Colectiv de Muncă 2023/2024;
- Încheierea procesului verbal pentru agrearea Bugetului de Venituri și Cheltuieli al RA ROMATSA 2024, cu ocazia întâlnirilor de informare – consultare între reprezentanții managementului și partenerul social, conform prevederilor Legii 367/2022, Legii 467/2006, OG 46/1998 cu modificările și completările ulterioare, precum și a Regulamentelor (UE) 2019/317 și 2020/1627

XI. ORGANIZAREA SISTEMULUI DE CONTROL INTERN

X.1. Controlul intern managerial

În conformitate cu reglementările existente la nivel național (O.S.G.G. nr. 600/2018), referitoare la modul de organizare, funcționare, implementare și dezvoltare a activității de control intern managerial pentru entitățile publice, la nivelul R.A. ROMATSA a fost implementat Sistemul de Control Intern Managerial și au fost întreprinse permanent acțiuni pentru implementarea tuturor Standardelor de control intern managerial.

Implementarea, dezvoltarea și menținerea Sistemului de Controlului Intern Managerial R.A. ROMATSA este un proces care asigură pe lângă alte sisteme de management implementate la nivelul regiei, respectarea prevederilor legale, a cerințelor aplicabile organizației, a regulamentelor și deciziilor conducerii, contribuind astfel la realizarea eficacității, eficienței și economicității la nivel de regie.

Construirea unui Sistem de Control Intern Managerial solid este un proces de durată, care necesită eforturi importante din partea întregului personal al regiei și, în mod deosebit, din partea personalului cu funcții de conducere.

Standardele ce sunt obligatoriu de implementat în cadrul R.A. ROMATSA, definesc un minim de cerințe generale de management pe care toate entitățile publice trebuie să le urmeze, fiind dovada unui control intern managerial eficace.

Potrivit O.U.G. nr. 109/2011 (privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice, aprobată prin Legea nr. 111/2016, cu modificările și completările ulterioare) inclusiv Consiliul de Administrație R.A. ROMATSA este însărcinat cu îndeplinirea tuturor actelor necesare și utile pentru realizarea obiectului de activitate al regiei, iar membrii acestuia își exercită mandatul cu prudența și diligența unui bun administrator.

ASPECTE REFERITOARE LA EXISTENȚA, DEZVOLTAREA ȘI MENȚINEREA UNUI SISTEM DE CONTROL INTERN MANAGERIAL (SCIM) LA NIVELUL R.A. ROMATSA

Raportându-ne la reglementările existente la nivel național referitoare la modul de organizare, funcționare, implementare și dezvoltare a activității de control intern managerial, inclusiv prin existența, dezvoltarea și menținerea unui Sistem de control intern managerial (SCIM) la nivelul R.A. ROMATSA, s-au întreprins permanent acțiuni pentru implementarea controlului intern managerial, proces în cadrul căruia fiecare angajat să fie responsabil să efectueze un anumit tip de control asupra propriilor activități (autocontrol), coordonat de către conducătorii tuturor structurilor de specialitate, pe treapta cea mai înaltă aflându-se în final, responsabilitatea managerului care trebuie să îl monitorizeze.

Astfel, și pe parcursul Semestrului I 2024, în scopul aplicării prevederilor legislației privitoare la implementarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, regia a parcurs următoarele etape:

- Au fost definite obiectivele specifice la nivelul regiei pe domeniul Controlului Intern Managerial, prin „Programul de dezvoltare a Sistemului de Control Intern Managerial al R.A. ROMATSA”, document actualizat/analizat anual, varianta supusă prezentei verificări fiind cea aprobată în luna ianuarie 2023 (doc. Comisie de monitorizare SCIM nr.950/17.01.2023), iar stadiul realizării măsurilor pentru fiecare obiectiv a fost dezbătut și aprobat în ianuarie 2024 (doc. Comisie de monitorizare SCIM nr.949/17.01.2023).
- „Programul de dezvoltare a Sistemului de Control Intern Managerial al R.A. ROMATSA,” cuprinde inclusiv acțiuni de perfecționare profesională a personalului de conducere și execuție implicat în implementarea și dezvoltarea sistemului de control intern managerial, dar și auditorii interni, aceste activități fiind cuprinse în cadrul Programului de Formare Profesională la nivelul regiei și aprobat de către Directorul General al R.A. ROMATSA. În anul 2024, personalul regiei implicat în implementarea și dezvoltarea sistemului de control intern managerial a participat la o singură formă de pregătire profesională, respectiv la seminarul organizat pe acest domeniu de către Compartimentul Audit Intern - pornind de la disponibilitatea personalului Compartimentului Audit Intern de a disemina aspecte generale referitoare la Sistemul de control intern managerial și informații survenite ca urmare a misiunilor de audit intern efectuate la nivelul structurilor funcționale și subunităților regiei, în vederea agreării unor soluții pertinente și viabile de dezvoltare a SCIM.
- Sistemul de monitorizare a performanțelor activităților derulate este stabilit și evaluat pentru obiectivele și activitățile regiei, prin intermediul indicatorilor de performanță care se regăsesc în cadrul Fișelor de Proces aferente activităților prevăzute de Manualul Sistemului de Management Integrat Calitate și Mediu, ediția în vigoare.
- Astfel, anual, în cadrul Analizei Efectuate de Management la nivel central, se realizează evaluarea performanței proceselor pe baza, inclusiv analiza indicatorilor de performanță stabiliți pentru toate procesele ce se desfășoară în cadrul regiei.
- Registrul de riscuri R.A. ROMATSA existent, cod DGR-DSC-PIN1518 – REGISTRU/ RISCURI, elaborat și aprobat în anul 2016, a ajuns la ediția 6.0/10.11.2023 și cuprinde un număr de 544 riscuri. Astfel, în cadrul celor 21 de Secțiuni sunt prezentate registrele de riscuri aferente Departamentelor, Direcțiilor, compartimentelor subordonate Directorului General din Administrația Centrală și respectiv, de la nivelul Subunităților regiei. În cadrul Registrelor riscurilor aferente fiecărei structuri menționate anterior, riscurile sunt menținute sub control astfel încât ele să nu escaladeze, fiind stabilite atât termene de implementare/responsabilul cu măsurile de gestionare a acestora, cât și data analizei/stadiul implementării. Riscurile semnificative se regăsesc în Fișelor de Risc aferente proceselor stabilite/stipulate în Manualul Sistemului de Management Integrat Calitate și Mediu, ediția în vigoare.

În ceea ce privește domeniul Controlului Intern Managerial, standardele aferente Codului Controlului Intern și modul lor de implementare sunt descrise în Manualul Sistemului de Control Intern Managerial R.A. ROMATSA, ediția în vigoare.

Aplicarea punctuală a standardelor, prin prisma specificității activităților derulate în fiecare domeniu de activitate al regiei, este evaluată prin auditurile interne de siguranță, calitate și mediu, audit intern, controale/inspecții ale Serviciului Financiar de Gestiune și alte modalități de control intern, în funcție de domeniul auditat/ evaluat/controlat.

Există proceduri documentate, elaborate și care acoperă activitățile procedurabile, fiind actualizate atunci când intervin modificări care să determine acest lucru sau atunci când se constată necesitatea amendării, ca

urmare a experienței acumulate, urmare a aplicării în practică a acestora. Astfel, au fost elaborate, avizate și aprobate proceduri specifice la nivelul fiecărei structuri funcționale din cadrul regiei, centralizate în anexa la Manualul Sistemului de Control Intern Managerial R.A. ROMATSA, ajungându-se la un nr. de 1.702 proceduri aplicabile în Administrația Centrală și Subunitățile regiei.

Documentația necesară și editată la nivelul regiei în domeniul controlului intern managerial respectă inclusiv cerințele ISO 9001:2015.

Comisia de monitorizare, având ca responsabilitate monitorizarea, coordonarea și îndrumarea metodologică a implementării și dezvoltării SCIM la nivel de regie, este funcțională.

La nivelul Semestrului I 2024 și conform Manualul Sistemului de Control Intern Managerial R.A. ROMATSA, ediția în vigoare, au fost stabilite unele măsuri de gestionare, respectiv 4 criterii pentru identificarea funcțiilor sensibile la nivelul regiei, respectiv din domeniul achizițiilor publice, informații clasificate/confidențiale, domeniul financiar contabil, resurse umane.

O activitate relevantă, derulată pe parcursul Semestrului I 2024 cu trimitere directă la Sistemul de control intern managerial, este misiunea de audit intern de consiliere efectuată în baza prevederilor Legii nr. 672/2002 privind auditul intern, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a prevederilor O.M.T. nr. 1.380/2016 pentru aprobarea Normelor specifice privind exercitarea activității de audit intern la nivelul Ministerului Transporturilor (n.b. - cu aplicabilitate și în cadrul compartimentelor de audit intern ale entităților publice din subordinea/sub autoritatea acestuia), a Planului anual de audit intern pentru 2024 - nr. 18.821/22.11.2023, aprobat de Consiliul de Administrație prin H.C.A. nr. 20/23.11.2023, în perioada 09.01 – 08.03.2024.

Anual, Compartimentul Audit Intern, include în Planul anual de audit intern o misiune de consiliere referitor la Sistemului de Control Intern Managerial R.A. ROMATSA, acțiune care are loc în prima decadă a lunii ianuarie și care are ca scop principal și sprijinul acordat Comisiei.

În acest sens, a fost realizată misiunea de consiliere formalizată cu tema: „Evaluarea procesului de autoevaluare și raportare a Sistemului de Control Intern Managerial implementat la nivelul R.A. ROMATSA”

În cadrul misiunii de consiliere a fost evaluată activitatea Comisiei R.A. ROMATSA de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a implementării și dezvoltării Sistemului de Control Intern Managerial, prin prisma derulării activităților specifice obligatorii cerute de reglementările/ legislația națională aplicabilă și în cadrul R.A. ROMATSA în domeniul controlului intern managerial.

Astfel echipa de audit intern, a analizat derularea activității de autoevaluare (n.b. - evaluarea stadiului de implementare a standardelor de control intern managerial), la nivelul fiecărei structuri de specialitate din cadrul regiei, este de a analiza și de a evalua gradul de conformitate al SCIM cu standardele de control intern managerial prevăzute de Codul controlului intern.

În acest sens, chestionarul de autoevaluare cuprinde cerințele obligatorii de îndeplinit de către o structură de specialitate pentru ca un standard de control intern managerial să fie considerat implementat, aspect pe care Comisia și misiunea de consiliere s-a bazat în analiza chestionarelor primite de la structurile de specialitate ale regiei.

În vederea încheierii procesului de autoevaluare, Secretariatul Comisiei, sub directa consiliere a auditorilor interni, a procedat la introducerea pe platforma Secretariatului General al Guvernului a informațiilor

referitoare la autoevaluarea și raportarea asupra Sistemului de Control Intern Managerial la nivelul regiei, cuprinse în următoarele documente:

- SITUAȚIA SINTETICĂ a rezultatelor autoevaluării pentru anul 2023;
- SITUAȚIA CENTRALIZATOARE privind stadiul implementării și dezvoltării sistemului de control intern managerial la data de 31 decembrie 2023;
- RAPORT asupra Sistemului de Control Intern Managerial RA ROMATSA la data de 31 decembrie 2023.

Urmare a misiunii de consiliere asupra activităților derulate cu ocazia autoevaluării stadiului de implementare a Standardelor de control intern managerial și dezvoltare a sistemului de control intern managerial la nivelul R.A. ROMATSA, echipa de audit intern remarcă menținerea la un nivel de calitate corespunzător a standardelor de control intern managerial, la nivelul tuturor structurilor de specialitate din cadrul R.A. ROMATSA, sub coordonarea și îndrumarea Comisiei.

Față de cele constatate pe parcursul misiunii de consiliere, din analiza chestionarelor de autoevaluare privind stadiul de implementare a standardelor specifice în domeniu transmise Secretariatului Comisiei de către structurile Administrației Centrale și de către Subunități, echipa de audit intern apreciază că sistemul de control intern managerial existent la nivelul R.A. ROMATSA este CONFORM și activitatea de autoevaluare a SCIM la 31.12.2023 respectă cadrul normativ, iar obiectivele asumate de R.A. ROMATSA prin Programul de dezvoltare al SCIM pentru anul 2023 sunt aduse la îndeplinire.

X.2. Controlul financiar propriu

a) Controlul financiar preventiv – este organizat în baza prevederilor Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr. 923/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice generale referitoare la exercitarea controlului financiar preventiv și a Codului specific de norme profesionale care desfășoară activitatea de control financiar propriu (republicat), modificat și completat prin O.M.F.P. nr. 2.332/30.08.2017, atât la nivelul Administrației Centrale cât și la nivelul fiecărei subunități, metodologia de exercitare a controlului financiar preventiv fiind conform INSTRUCȚIUNILOR-DGR-DEF-PIN5003-I_CFP, ediția nr. 6.0 (cu aplicare începând cu data de 30.03.2022).

Nu s-au înregistrat documente refuzate la viza de control financiar preventiv.

b) Controlul financiar de gestiune

Serviciul Control Financiar de Gestiune (CFG) este organizat și funcționează în conformitate cu prevederile HG nr. 1151/27.11.2012 pentru aprobarea Normelor metodologice privind modul de organizare și exercitare a controlului financiar de gestiune, a Legii nr. 107/2012 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență nr. 94/2011 privind organizarea și funcționarea inspecției economico-financiare și a reglementărilor interne în materie (N.I. DGR-CFG-PIN550-NORME CFG, ed. 9.0/01.02.2024 ale R.A. ROMATSA),

Situația realizării programului de control al Serviciului CFG pentru perioada 01.01.2024 – 30.06.2024 se prezintă astfel:

<i>Nr. crt.</i>	<i>Specificație</i>	<i>Prevăzut în program</i>	<i>Realizat</i>
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>

1.	Număr acțiuni de control de fond, la subunități	7	7
2.	Număr acțiuni de control factic, neplanificate la subunități	0	0
3.	Număr de acțiuni de control tematic planificate	2	2
4.	Număr de acțiuni de control tematic neplanificate	0	0
5.	Completări la acțiuni anterioare	0	1
	Total	9	10
	Realizat în perioada 01.01.2024 – 30.06.2024	111,11 %	

Acțiuni, constatări, măsuri și propuneri vizând valorificarea documentelor de control

Principalele rezultate ale acțiunilor de control, derulate în perioada analizată, au fost aduse la cunoștință factorilor implicați după aprobarea acestora de către Directorul General al RA ROMATSA.

Așa cum rezultă din situația privind verificările CFG din ultimii 3 ani, deficiențele constatate, măsurile propuse și modul cum au fost remediate, au fost stabilite 46 de măsuri cu termene și responsabilități, care vizează deficiențe privind efectuarea acțiunii de inventariere în conformitate cu prevederile OMFP 2861/2009, lipsa unei proceduri interne care să descrie metodologia privind închirierea spațiilor/terenurilor temporar disponibile aflate în proprietatea RA ROMATSA, competența și atribuțiile comisiilor implicate, cât și pentru o bună administrare a acestora, deficiențe privind situațiile de incompatibilitate, deficiențe privind modul de organizare și desfășurare a inventarierii, deficiențe privind modul de decontare a transportului, la și de la locul de muncă al salariaților, etc.

Din măsurile propuse și aprobate : 33 măsuri au fost implementate, celelalte 13 măsuri, până la data prezentei informări, nu au fost implementate, conform tabelului de mai jos:

Nr. crt.	Raport CFG		Subunitate/Gestiune	deficiențe	Măsuri			Grad de Implementare	Responsabil de implementare
	nr	data			aprobate	implementate	neimplementate		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	20979	24.11.2021	Control tematic	4	4	3	1	75.00%	DG, SAP și SJ
2	2370	10.02.2023	Magazia investiții și piese de schimb	3	3	2	1	66.67%	DSNA Suceava
3	3990	10.03.2023	DSNA București	9	9	9	0	100.00%	-
4	5797	07.04.2023	DSNA Suceava	6	6	0	6	0.00%	DSNA Suceava
5	7547	12.05.2023	DSNA Cluj	2	2	2	0	100.00%	-
6	9811	23.06.2023	DSNA Sibiu	2	2	2	0	100.00%	-
7	12122	04.08.2023	DSNA Oradea	6	7	7	0	100.00%	-
8	12568	11.08.2023	DSNA Bacău	0	0	0	0	-	-
9	12567	11.08.2023	DSNA Iași	1	1	1	0	100.00%	-
10	16739	20.10.2023	DSNAR Arad	5	6	5	1	83.33%	DSNAR Arad
11	16740	20.10.2023	DSNA Timișoara	2	2	0	2	0.00%	DSNA Timișoara
12	17230	27.10.2023	DSNA Tg. Mureș	1	1	1	0	100.00%	-
13	20416	15.12.2023	DR București	2	2	1	1	50.00%	DG, DE
14	19304	28.11.2023	Casierie AC	0	0	0	0	-	-
15	1079	31.01.2024	Magazia de materiale	0	0	0	0	-	-
16	2687	14.02.2024	Magazia investiții și piese de schimb	0	0	0	0	-	-
17	2785	16.02.2024	DSNA Craiova	0	0	0	0	-	-
18	4253	14.03.2024	DSNA Baia Mare	1	1	0	1	0.00%	-
19	4254	14.03.2024	DSNA Satu Mare	0	0	0	0	-	-
TOTAL MĂSURI				44	46	33	13	71.74%	

X.3. Auditul intern

Activitatea de audit intern s-a desfășurat în conformitate cu prevederile Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a prevederilor OMT nr. 1.380/2016 pentru aprobarea Normelor specifice privind exercitarea activității de audit intern în cadrul Serviciului Audit al Ministerului Transporturilor precum și în cadrul compartimentelor de audit intern ale entităților publice din subordinea/sub autoritatea acestuia și în baza Planului anual de audit intern pentru anul 2024, aprobat de Consiliul de Administrație al R.A. ROMATSA prin H.C.A. nr. 20/23.11.2023.

Conform *Planului anual de audit intern pentru anul 2024*, aprobat de Consiliul de Administrație al R.A. ROMATSA prin H.C.A. nr. 20/23.11.2023, în perioada ante-menționată, Compartimentul Audit Intern a derulat și finalizat următoarele misiuni de audit intern:

MAI 1/2024 - „Evaluarea procesului de autoevaluare și raportare a Sistemului de Control Intern Managerial implementat la nivelul R.A. ROMATSA”

Structura supusă consilierii a fost **Comisia ROMATSA de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a implementării și dezvoltării Sistemului de Control Intern Managerial** (*n.b. - denumită în acest material Comisie*).

Perioada la care a făcut referire consilierea a vizat activitatea desfășurată de Comisie în anul 2023.

În opinia echipei de audit, aspectele constatate privind procesul de autoevaluare și raportare a stadiului Sistemului de Control Intern Managerial, nu prezintă riscuri privind o eventuală depreciere a acțiunilor întreprinse până în prezent, atât pentru implementare, cât și pentru dezvoltarea sistemului. Menționăm însă, că, manifestarea efectelor riscurilor existente pe zona standardelor ce vizează codul de conduită/etică, funcțiile sensibile și obiectivele specifice poate fi diminuată prin adaptarea propunerilor de soluții identificate de către auditorii interni și eliminarea cauzelor ce au determinat apariția discrepanțelor prezentate în prezentul raport.

MAI 2/2024 - „Evaluarea sistemului de luare al deciziilor”

Structurile supuse evaluării au fost **Organismele funcționale permanente constituite la nivelul regiei**, respectiv: Consiliul ROMATSA de Supraveghere a siguranței – CSS; Comitetul ROMATSA pentru Securitate Aeronautică și Informatică – CSAI; Consiliul Tehnico - Economic – CTE; Comitetul de Securitate și Sănătate în Muncă – CSSM ROMATSA; Secretariat Comitet Director – CD; Secretariat Consiliul de Administrație – CA.

Constatările, coroborate cu informațiile deținute de auditorii interni referitoare la efectele exercitării activităților organismelor interne ale regiei, atât asupra structurilor funcționale din cadrul R.A. ROMATSA, cât și asupra relațiilor cu terții, au determinat echipa de audit intern să dea asigurare Consiliului de Administrație și Directorului General al R.A. ROMATSA că activitățile desfășurate de către organismele funcționale permanente constituite la nivelul regiei, implicit sistemul de luare al deciziilor respectă cadrul normativ și obiectivele asumate de R.A. ROMATSA, fiind aduse la îndeplinire.

Pornind de la concluziile prezentate și bazate pe analiza documentelor și informațiilor referitoare la organismele funcționale permanente constituite la nivelul regiei, opinia care se desprinde urmare desfășurării prezentei misiuni de audit intern este că respectivele organisme sunt utile regiei (*n.b. - nu numai din perspectiva actelor normative care reglementează anumite domenii de activitate, ci și a eficienței deciziilor/soluțiilor identificate asupra/pentru diverse spețe*), cu precizarea că implementarea recomandărilor formulate constituie un sprijin în procesul de remediere a deficiențelor prin aplicarea unor măsuri adecvate.

MAI 3/2024 - „*Evaluarea procesului de proiectare, realizare și urmărire a funcționării corecte a sistemelor informatice suport pentru realizarea serviciilor de navigație aeriană la nivelul R.A. ROMATSA*”.

Structura supusă evaluării a fost **Serviciul Dezvoltare Sisteme (SDS)**, structură de specialitate din cadrul Departamentului Tehnic Dezvoltare / Administrația Centrală.

Astfel, în urma evaluării documentelor specifice, rezultatului interviului purtat cu șeful serviciului, Compartimentul Audit Intern dă asigurare Consiliului de Administrație și Directorului General al regiei că activitatea derulată de Serviciul Dezvoltare Sisteme, se desfășoară în cadrul normativ specific acestui domeniu (dispozițiile legale și reglementările interne R.A. ROMATSA).

Concluziile prezentate bazate pe analiza documentelor și informațiilor aferente structurii supuse auditării, determină echipa de audit intern să opineze că urmare desfășurării misiunii de audit intern Serviciul Dezvoltare Sisteme dispune de capacitatea umană, informațională și legislativă (internă și externă) necesară atingerii obiectivelor stabilite, cu precizarea că implementarea recomandărilor formulate în prezentul document și identificarea/aplicarea unor măsuri adecvate, constituie un sprijin în procesul de eficientizare a acțiunilor viitoare cu care se va confrunta serviciul.

MAI 4/2024 - „*Evaluarea procesului de efectuare a plăților asumate prin angajamente legale, inclusiv din fondurile comunitare. Evaluarea procesului de constituire a veniturilor la nivelul R.A. ROMATSA, modul de stabilire a titlurilor de creanță, precum și a facilităților acordate la încasarea acestora*”.

Structura supusă evaluării a fost Direcția Economică și structurile financiar contabile de la nivelul subunităților regiei.

La acest moment, a fost finalizat și transmis Proiectul Raportului de Audit Intern către Direcția Economică, Compartimentul Audit Intern urmând să editeze Raportul final și să-l distribuie pe circuitul de avizare.

XII. ASPECTE PRIVIND APLICAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ANTICORUPȚIE PENTRU PERIOADA 2021 - 2025

În semestrul 1 2024, nu s-au înregistrat modificări în implementarea *Strategiei Naționale Anticorupție*, „*Inventarului măsurilor de transparență*” (document postat pe site-ul regiei) și „*Ghidului privind organizarea și desfășurarea activităților de prevenire a corupției și de educație pentru promovarea integrității în cadrul R.A. ROMATSA*” (document diseminat în cadrul regiei prin postarea pe pagina de intranet a instituției și prin comunicarea de către șefii structurilor R.A. ROMATSA salariaților din subordine).

Pentru îndeplinirea obiectivului referitor la creșterea transparenței în cadrul R.A. ROMATSA, managementul a acordat o atenție deosebită capitolului transparență și obiectivitate în procedurile de recrutare și promovare a personalului.

În privința măsurii preventive de respectare a Codului etic/deontologic/de conduită, în cursul semestrului 1 2024 nu au fost formulate sesizări privind încălcări ale normelor de conduită instituite prin Regulamentul de Ordine Interioară al ROMATSA, Cod etic/deontologic/de conduită. Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor menționate este în proporție de 100%.

O atenție sporită a fost acordată activităților derulate în domeniul anticorupției, pentru asigurarea respectării accesului la informațiile de interes public și a celor privind transparența procesului decizional. În cadrul RA ROMATSA este desemnată o persoană cu atribuții în aplicarea Legii nr. 544/2001 *privind liberul acces la informațiile de interes public*, cu modificările și completările ulterioare. Această persoană îndeplinește și alte atribuții, legate de comunicarea și de soluționarea petițiilor, în conformitate cu Ordonanța Guvernului nr.27/2002 *privind activitatea de soluționare a petițiilor*, cu modificările și completările ulterioare.

Pe site-ul instituției, www.romatsa.ro sunt publicate, din oficiu, informațiile prevăzute de art. 5 alin. (1) din Legea nr. 544/2001.

În ceea ce privește consilierul de etică, în cursul primului semestru al anului 2024 nu au avut loc ședințe de consultare, neexistând nicio solicitare de consiliere.

Prin Sistemul de Management al Calității (SMC) a fost elaborat un chestionar care evaluează gradul de satisfacție al clienților interni (salariați), chestionar care cuprinde unele întrebări legate de colaborarea dintre oameni/echipe. Acest chestionar este completat anual și analizat în cadrul ședinței Analiza Efectuată de Management, conform procedurilor: Procedura Analiza Efectuată de Management DGR-DSC-PIN1501-MNG/DOC și Procedura Monitorizarea Satisfacției Clienților Interni și Externi DGR-DSC-PIN1502-MC/DOC.

În privința interdicțiilor după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice, la nivelul R.A. ROMATSA este elaborat un regulament intern care prevede procedura monitorizării situațiilor de pantouflage. Menționăm că pe parcursul primului semestru al anului 2024 nu au fost identificate astfel de situații.

Referitor la reacția instituțională la incidentele de integritate, precizăm faptul că, în cadrul R.A. ROMATSA, până la acest moment, nu au fost înregistrate condamnări pentru infracțiuni de corupție în rândul

angajaților și nici nu au avut loc abateri de la normele de conduită, nefiind înregistrate incidente de integritate.

În cadrul *H.G. nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție pe perioada 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia*, sunt iterate, pe lângă multe altele, aspecte importante privind conduita unei organizații referitoare la activitățile anticorupție desfășurate la nivelul acesteia, inclusiv despre etica și conduita în cadrul unei organizații, cu toate aspectele care implică acest concept. De asemenea, actul normativ face referire și la intensificarea eforturilor de consolidare a integrității în mediul de afaceri, inclusiv în întreprinderile publice, mai ales prin implementarea unui plan de integritate, dezvoltarea și aplicarea codului etic, instituirea de mecanisme pentru protecția avertizorilor în interes public, aplicarea măsurilor preventive pentru funcțiile sensibile și a mecanismelor de tratare a incidentelor de integritate.

În acest sens, la nivelul R.A. ROMATSA, în cadrul Manualului Sistemului de Control Intern Managerial, la Cap.6 STANDARDE DE CONTROL INTERN MANAGERIAL, SUBCAPITOL Etica și Integritate 6.1-Standardul 1 - ETICĂ ȘI INTEGRITATE, au fost inserate principiile specifice de asigurare a unor condiții necesare cunoașterii și susținerii valorilor etice de către angajați, de respectare și aplicare de către aceștia a prevederilor legale (acte normative și alte cerințe aplicabile) care reglementează comportamentul acestora la locul de muncă precum și prevenirea și raportarea fraudelor, actelor de corupție și semnalarea neregularităților și punerea în aplicare a acestora, precum și modul de lucru. Astfel, în cadrul R.A. ROMATSA, elemente de etică și integritate au fost dezvoltate în documente interne. Elementele de etică și integritate au fost aduse la cunoștința personalului, în funcție de caz, prin rețeaua intranet (ROF, RI, Statutul Personalului) sau prin semnătură de luare la cunoștință (CCM/ACORD, Notă de informare).

În cadrul R.A. ROMATSA principiile de etică și integritate sunt implementate și aplicate conform Codurilor de Etică/Deontologice în vigoare.

XIII. ANEXA: RAPORTUL CONDUCERII EXECUTIVE A RA ROMATSA PENTRU SEMESTRUL I 2024